

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ
Кафедра обліку і оподаткування**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

освітній ступінь – «Магістр»

**на тему: Облік і оподаткування розрахунків з покупцями і
замовниками в підприємстві зв'язку**

Виконав:

Вертіль Денис Павлович
здобувач спеціальності
071 «Облік і оподаткування»

Керівник:

Гордієнко Микола Іванович
професор кафедри обліку і оподаткування

Рецензент:

Журбенко Наталія Михайлівна
начальник планово-фінансового відділу
Сумського національного аграрного університету

Суми – 2023

СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет

Економіки і менеджменту

Кафедра

Обліку і оподаткування

Освітній ступінь

Магістр

Спеціальність

071 «Облік і оподаткування»

Завідувач кафедри

« 08 » листопада _____

Затверджую:

М.І. Гордієнко

2022 р.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ

Вертіль Денису Павловичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Облік і оподаткування розрахунків з покупцями і замовниками в підприємстві зв'язку

2. База практичного дослідження:

ТОВ «Сім – Телеком» м. Суми

керівник роботи **Гордієнко Микола Іванович , к.е.н., професор**

(прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджена наказом по університету від

12.01. 2023 р. № 71-н

3. Строк подання здобувачем закінченого проекту (роботи) 22 грудня 2023 року

4. Вихідні дані до проекту (роботи):

первинні та зведені документи, реєстри синтетичного та аналітичного обліку, статутні та установчі документи, фінансова, статистична та податкова звітність,

законодавчо - нормативні акти з питань обліку і оподаткування, фахові наукові

статті та доповіді на міжнародних науково-практичних конференціях з питань сучасного стану та вдосконалення обліку, аналізу та оподаткування.

5. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

дослідити еволюцію та економічну сутність категорії «зобов'язання» та «розрахунки», як об'єктів обліку;

вивчити законодавчо-нормативну базу та інформаційне забезпечення з теми дослідження; провести підбір та аналіз наукових літературних джерел з тематики дослідження;

навести організаційно – економічну характеристику досліджуваного підприємства;

розкрити стан організації обліку і оподаткування розрахунків з покупцями;

визначити особливості методики обліку і оподаткування розрахункових операцій у базовому підприємстві;

надати пропозиції щодо вдосконалення обліку і оподаткування розрахунків в умовах сучасного функціонування досліджуваного підприємства з урахуванням зарубіжного досвіду;

сформулювати висновки.

6. Дата видачі завдання

«08» листопада 2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів підготовки кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Визначення та затвердження теми дослідження, складання плану – графіку виконання роботи	листопад 2022 р.	
2.	Підбір та аналіз літературних джерел, підготовка першого теоретичного розділу	грудень 2022 р. - січень 2023 р.	
3.	Збір аналітичної інформації, обробка результатів дослідження та підготовка другого розділу роботи	лютий-липень 2023 р.	
4.	Підготовка третього розділу кваліфікаційної роботи	вересень - жовтень 2023 р.	
5.	Підготовка висновків, пропозицій та узгодження з керівником	жовтень-листопад 2023 р.	
6.	Підготовка кінцевого варіанту кваліфікаційної роботи	листопад 2023 р.	
7.	Опрацювання зауважень керівника, перевірка на автентичність	11-14 грудня 2023 р.	
8.	Рецензування кваліфікаційної роботи	14-21 грудня 2023 р.	
9.	Представлення кваліфікаційної роботи на кафедрі, деканат	22 грудня 2023 р.	
10.	Підготовка доповіді, презентації до кваліфікаційної роботи та її попередній захист	22-25 грудня 2023 р.	
11.	Захист кваліфікаційної роботи	26 грудня 2023 р.	

Здобувач вищої освіти за другим (магістерським) рівнем

Денис ВЕРТІЛЬ

Керівник роботи

Микола ГОРДІЄНКО

Перевірку на автентичність проведено.

Надія БАРАНІК

Кваліфікаційна робота допущена до захисту

Гарант освітньої програми

Інна НАЗАРЕНКО

Декан факультету економіки і менеджменту

Маргарита ЛИШЕНКО

АНОТАЦІЯ

Вертіль Д.П. Облік і оподаткування розрахунків з покупцями і замовниками в підприємстві зв'язку.

Кваліфікаційна робота зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування», СНАУ, Суми. 2023. – Рукопис.

Актуальність теми дослідження викликана тим, що кожне підприємство в процесі своєї діяльності взаємодіє з іншими компаніями та індивідуальними підприємцями. Всіх їх разом називають контрагентами юридичними особами. По суті, бухгалтерський облік розрахунків з покупцями і замовниками показує ефективність діяльності організації в цілому. Адже економічний сенс роботи полягає в отриманні прибутку. А фінансове становище і стабільність компанії безпосередньо залежать від її дебіторських і кредиторських зобов'язань. Тому організація бухгалтерського обліку розрахунків з покупцями і замовниками є важливою частиною основних управлінських завдань.

В кваліфікаційній роботі розглянуто облік і оподаткування розрахунків з покупцями і замовниками на прикладі товариства з обмеженою відповідальністю «Сім-Телеком» м. Суми.

Підприємство яке було обране в якості об'єкта дослідження при виконанні кваліфікаційної роботи, ТОВ «Сім-Телеком», на сьогодні задекларував основний вид економічної діяльності, за КВЕД 61.10 «Діяльність у сфері проводового електрозв'язку», що включає експлуатацію, технічне обслуговування або надання доступу до пристроїв, які передають голосові, текстові, звукові або відеодані з використанням інфраструктури проводового електрозв'язку.

Проведений аналіз наукових досліджень та публікацій дозволив зробити висновки та сформулювати власні результати наукового дослідження, які мають окремі елементи наукової новизни, а саме: - доведено, що дебіторська заборгованість за розрахунками з покупцями і замовниками, за своєю економічною сутністю, є сумою заборгованостей дебіторів підприємству на певну дату, що виникає внаслідок надання коштів, продажу інших активів, робіт, послуг безпосередньо боржникові та не є фінансовим активом, призначеним для продажу; - узагальнено систему управління дебіторською заборгованістю, як складову частину загального управління оборотними активами й маркетингової політики підприємства, що спрямована на розширення обсягу реалізації продукції та полягає в оптимізації загального розміру цієї заборгованості та забезпеченні своєчасної її оплати; - розкрито питання організаційних аспектів оподаткування на підприємстві і їх законодавчо-нормативне забезпечення в умовах війни та цифровізації; - визначено основні причини та перешкоди, щоб стати повноправним членом Європейської Співдружності, то уже на сьогодні ми повинні поступово приводити чинне українське законодавство, в тому числі із оподаткування, під вимоги країн ЄС.

Ключові слова: розрахунки, зобов'язання, облік, інформаційне забезпечення, податковий кредит, джерела інформації, оподаткування.

SUMMARY

Vertil D.P. Accounting and taxation of settlements with buyers and customers in the communications enterprise.

Qualification work on specialty 071 «Accounting and taxation», SNAU, Sumy. 2023. - Manuscript.

The relevance of the research topic is caused by the fact that each enterprise in the course of its activity interacts with other companies and individual entrepreneurs. All of them together are called counterparties, legal entities. In essence, the accounting of settlements with buyers and customers shows the effectiveness of the organization as a whole. After all, the economic meaning of work is to make a profit. And the financial position and stability of the company directly depend on its receivables and payables. Therefore, the organization of accounting of settlements with buyers and customers is an important part of the main management tasks.

In the qualifying work, the accounting and taxation of settlements with buyers and customers is considered on the example of the limited liability company «Sim-Telecom» of Sumy.

The enterprise that was selected as an object of research during the performance of qualification work, LLC «Sim-Telecom», today declared the main type of economic activity, according to KVED 61.10 «Activities in the field of wired telecommunications», which includes operation, maintenance or providing access to devices that transmit voice, text, sound, or video data using wired telecommunications infrastructure.

The conducted analysis of scientific research and publications made it possible to draw conclusions and form our own results of scientific research, which have separate elements of scientific novelty, namely: - it has been proven that receivables from settlements with buyers and customers, in their economic essence, are the sum of debtors' debts to the enterprise on a certain date, which arises as a result of the provision of funds, the sale of other assets, works, services directly to the debtor and is not a financial asset intended for sale; - the receivables management system is summarized as a component of the general management of current assets and the company's marketing policy, which is aimed at expanding the volume of product sales and consists in optimizing the total amount of this debt and ensuring its timely payment; - the issue of organizational aspects of taxation at the enterprise and their legislative and regulatory support in the conditions of war and digitalization is revealed; - the main reasons and obstacles to becoming a full-fledged member of the European Community have been determined, then already today we must gradually bring the current Ukrainian legislation, including taxation, under the requirements of the EU countries.

Keywords: calculations, obligations, accounting, information support, tax credit, sources of information, taxation

ЗМІСТ

	ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1	ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ РОЗРАХУНКІВ З КОНТРАГЕНТАМИ	9
1.1	Еволюція та економічна сутність зобов'язань і розрахунків підприємства	9
1.2	Нормативно-правове забезпечення обліку і оподаткування розрахунків з покупцями і замовниками	12
1.3	Концепція обліку розрахункових операцій на підприємстві	18
РОЗДІЛ 2	ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦІЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ	23
2.1	Організаційно-економічна характеристика товариства	23
2.2	Стан та удосконалення обліку розрахунків з покупцями і замовниками	29
2.3	Формування та подання звітності через програму «М.Е.Дос»	43
РОЗДІЛ 3	ОПОДАТКУВАННЯ РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ЗВ'ЯЗКУ	51
3.1	Організація оподаткування на підприємствах в сучасних умовах	51
3.2	Діюча система оподаткування на об'єкті дослідження	58
3.3	Удосконалення системи оподаткування в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду	63
	ВИСНОВКИ	73
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	77
	ДОДАТКИ	82

ВСТУП

Актуальність теми. Кожне підприємство в процесі своєї діяльності взаємодіє з іншими компаніями та індивідуальними підприємцями. Всі їх разом називають контрагентами юридичними особами. У одних продукцію або послуги компанія набуває, і це постачальники, а іншим, навпаки, реалізує свою продукцію або послуги. Це замовники або покупці. Всі умови роботи зазвичай прописують в договорах, а потім і в первинних документах по кожній угоді. У завдання бухгалтера входить систематизувати цю інформацію, врахувати всі операції і вивести їх фінансовий результат. По суті, бухгалтерський облік розрахунків з покупцями і замовниками показує ефективність діяльності організації в цілому. Адже економічний сенс роботи полягає в отриманні прибутку. А фінансове становище і стабільність компанії безпосередньо залежать від її дебіторських і кредиторських зобов'язань. Тому організація бухгалтерського обліку розрахунків з покупцями і замовниками є важливою частиною основних управлінських завдань.

У ринкових умовах господарювання на перший план підприємства висувають задоволення власних потреб і порушують виконання фінансових зобов'язань перед партнерами. Такі явища негативно відображаються на розвитку економіки України та потребують пошуку шляхів для їх усунення.

Питанням методології обліку та оподаткування розрахунків з покупцями та замовниками підприємств зв'язку, присвячені наукові праці таких вітчизняних і зарубіжних вчених, як: Бернажір І.А. [1], Безручук С.Л. [2], Гордієнко М.І. [3], Гевчук А.В. [6], Кудлаєва Н.В. [11], Колумбет О.. [12], Легенчук С.Ф. [13], Сурніна К.С. [24], Сливка, Я. В. [25], Zharnikova, V. [30], Dovhopol L. [31] та інші.

Враховуючи все вищевикладене, проведені дослідження проблеми обліку і оподаткування розрахунків з покупцями та замовниками, залишаються актуальними і практично значущими на сьогодні.

Зв'язок роботи з науковою темою. Кліфікаційна робота виконана відповідно до напрямів науково-дослідних робіт Сумського національного аграрного університету з теми: «Теоретико-методологічні та практичні аспекти

організації обліку і оподаткування на підприємствах аграрного сектору економіки» державний реєстраційний номер 0119U102486.

Мета і завдання роботи. Метою кваліфікаційної роботи є теоретичне та практичне обґрунтування сучасного стану та розробка шляхів удосконалення обліку та оподаткування розрахунків з покупцями та замовниками підприємств зв'язку.

Для досягнення поставленої мети в роботі було визначено наступні завдання:

- * дослідити еволюцію та економічну сутність понять «зобов'язання» і «розрахунки»;
- * вивчити нормативно-правове забезпечення обліку та оподаткування розрахунків із замовниками;
- * розробити та обґрунтувати концепцію обліку розрахункових операцій;
- * проаналізувати сучасний стан економічного розвитку товариства;
- * розкрити організацію облікового процесу, особливості складання та оприлюднення публічної фінансової звітності та запропонувати шляхи вдосконалення;
- * провести дослідження сучасного стану оподаткування на підприємстві та запропонувати шляхи удосконалення з урахуванням зарубіжного досвіду.

Об'єктом дослідження було обрано товариство з обмеженою відповідальністю «СІМ - ТЕЛЕКОМ», офіційна адреса розміщення центрального офісу: м. Суми, проспект Курський, будинок 18а.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні основи обліку та оподаткування розрахунків з контрагентами в сучасних умовах господарювання.

Методи дослідження. Виконання кваліфікаційної роботи базувалося на використанні як загальнонаукових, так і спеціальних методів дослідження, зокрема: історико-економічний метод; метод порівняльного аналізу та монографічний; розрахунковий та абстрактно - логічний методи.

Інформаційна база дослідження. Інформаційну базу дослідження становили Закони України, нормативні документи Міністерств і галузевих відомств України, наукові праці учених економістів, бухгалтерів, аудиторів, первинні та зведені документи, дані аналітичного та синтетичного обліку, періодичні друковані видання, річна фінансова, статистична та податкова звітність товариства за 2020-2022 роки.

Елементи наукової новизни. Результати наукового дослідження мають окремі елементи наукової новизни, а саме:

- доведено, що дебіторська заборгованість за розрахунками з покупцями і замовниками, за своєю економічною сутністю, є сумою заборгованостей дебіторів підприємству на певну дату, що виникає внаслідок надання коштів, продажу інших активів, робіт, послуг безпосередньо боржникові та не є фінансовим активом, призначеним для продажу;

- узагальнено систему управління дебіторською заборгованістю, як складову частину загального управління оборотними активами й маркетингової політики підприємства, що спрямована на розширення обсягу реалізації продукції та полягає в оптимізації загального розміру цієї заборгованості та забезпеченні своєчасної її оплати;

- розкрито питання організаційних аспектів оподаткування на підприємстві і їх законодавчо-нормативне забезпечення в умовах війни та цифровізації. *Вважаємо, що зміни в оподаткуванні через введення в Україні воєнного стану загалом підтримають бізнес в економічному плані та допоможуть вистояти випробування під назвою війна.*

- визначено основні причини та перешкоди, щоб стати повноправним членом Європейської Співдружності, то уже на сьогодні ми повинні поступово приводити чинне українське законодавство, в тому числі із оподаткування, під вимоги країн ЄС.

Практичне значення одержаних результатів. Основні положення роботи можуть бути використані в освітньому процесі, а також в практичній діяльності об'єкта дослідження.

Особистий внесок здобувача. Кваліфікаційна робота є самостійно виконаною працею, наукові положення та висновки, що представлені в роботі отримані здобувачем самостійно. Принципи академічної доброчесності дотримані.

Апробація результатів дослідження. Основні результати наукових досліджень були представлені на обговорення на II Міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих вчених пам'яті видатного українського вченого-економіста Сергія Юрія «Розвиток фінансів, аудиту, бухгалтерського обліку та оподаткування: реалії часу». (м. Кам'янець-Подільський. 01 лютого 2023 р.) та II Міжнародній науково-практичній конференції «Стратегічні пріоритети розвитку бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в умовах глобалізації», м. Суми, Україна, 16 листопада 2023 року.

Публікації за темою дослідження. Основні результати кваліфікаційної роботи опубліковані у двох наукових працях, загальним обсягом 0,5 ум. друк. аркушів.

Структура і обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох основних розділів та висновків. Робота викладена на 68 сторінках основного тексту, список використаних джерел налічує 31 найменування, містить 4 таблиці, 14 рисунків та 7 додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ РОЗРАЗУНКІВ З КОНТРАГЕНТАМИ

1.1 Еволюція та економічна сутність зобов'язань і розрахунків підприємства

Досліджуючи теоретичні засади зобов'язань і розрахунків господарюючих суб'єктів в сучасних умовах, ми стикнулися з тим, що на сьогодні немає єдиного підходу до визначення поняття «зобов'язання». У зв'язку з цим, вчені досить часто застосовують різні категорії, поняття та терміни, а саме: «зобов'язання», «заборгованість», «розрахунки», тому вважаємо за доцільне розглянути їх із різних поглядів – за юридичною, економічною, бухгалтерською ознаками.

З юридичної позиції: зобов'язання – це цивільні правові відносини, де боржник (одна сторона) зобов'язаний здійснити на користь кредитора (друга сторона) певну дію або утриматися від цієї дії; заборгованість – це безпосередньо самі боргові зобов'язання; розрахунки – один із різновидів цивільних відносин, які є наслідком здійснення платежу.

Юридичне трактування зобов'язань підприємства дає можливість визначити сторони, що взаємодіють як боржник та кредитор, а головне - умови здійснення правовідносин, які в бухгалтерському обліку відображатимуться у грошовому вимірнику по здійснених господарських операціях. Позитивним явищем є регламентація надання таким правовідносинам юридичної сили у форматі договору. Проте, інформаційна система підприємства, яка б базувалася тільки на юридичному трактуванні зобов'язань була б обмежена даними про періоди їх виникнення та погашення (адже цінною є інформація про фактичне отримання активів і зобов'язання, що в такому випадку виникають). Тобто в системі бухгалтерського обліку укладений договір не є господарською операцією, а тільки

фактом господарського життя, який може стати господарською операцією у випадку впливу на склад господарських засобів та джерел їх утворення.

За бухгалтерською суттю: зобов'язання – це будь-який борг, що виник в результаті минулих подій, який призводить до зменшення ресурсів та втілює в собі економічні вигоди; заборгованість – це сума боргу, що належить суб'єкту господарювання, що виник в процесі господарських відносин; розрахунки – це розрахунки за товарними та нетоварними операціями.

Відповідно за економічною суттю: зобов'язання – для одного учасника це дохід, для іншого контрагента витрати; заборгованість – гроші, які мають бути сплачені, але не сплачені; а розрахунки – грошові зобов'язання за товарними та нетоварними операціями.

У бухгалтерському обліку, як інформаційній системі управління суб'єктом господарювання, слід чітко усвідомлювати, що зобов'язання виникають не в момент укладання договору, а тільки після здійснення однією із сторін дій (або бездіяльності) унаслідок чого виникає дебіторська/кредиторська заборгованість.



Рисунок 1.1 - Поняття «зобов'язання» у бухгалтерському обліку

Джерело: сформовано автором особисто

На рисунку 1.1 наочно показано підходи щодо сутності категорії «зобов'язання» у бухгалтерському обліку суб'єкта господарювання.

Виходячи з теми дослідження нами було здійснено спроби, щодо уточнення економічної сутності категоріально-понятійного апарату відносно дебіторської заборгованості, яка виникає в результаті розрахунків з покупцями та замовниками.

По-перше слід зазначити, що в міжнародній практиці нормативно-методичного забезпечення облікового процесу відсутній стандарт, який би чітко регламентував питання трактування, формування та відображення в обліку дебіторської заборгованості. За результатами проведеного нами дослідження встановлено, що у міжнародній практиці ведення господарської діяльності дебіторська заборгованість відноситься до фінансових активів господарюючого суб'єкта [15].

Відносини між підприємствами та установами, а також між ними і громадянами, що зумовлені під дією ринкових відносин, мають характер грошових розрахунків. Тобто ці відносини ґрунтуються на функціях грошей – коштів обігу і коштів платежу. При цьому суб'єкт господарювання одночасно виступає і як постачальник, і як покупець.

Розрахунками завершується обіг втіленої в готову продукцію (товар) вартості активів підприємства і створюються умови для початку нового економічного обігу.

Таким чином, на основі аналізу чинних національних і міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та підходів науковців можна дійти висновку, що дебіторська заборгованість за розрахунками з покупцями і замовниками, за своєю економічною сутністю, є сумою заборгованостей дебіторів підприємству на певну дату, що виникає внаслідок надання коштів, продажу інших активів, робіт, послуг безпосередньо боржникові та не є фінансовим активом, призначеним для продажу.

1.2 Нормативно-правове забезпечення обліку і оподаткування розрахунків з покупцями і замовниками

Система законодавчих і нормативних актів, згідно з якими суб'єкт господарювання здійснює свою фінансово-господарську діяльність і забезпечує ведення обліку та складання фінансової публічної звітності, це не що інше, як правове регулювання бухгалтерського обліку. Звичайно всі нормативні акти мають певну ієрархічну підпорядкованість.

Основою нормативної бази є Закон України №996-XIV від 16 липня 1999 року, з наступними змінами та доповненнями [17]. Даний Закон є єдиним законодавчим документом, яким закріплено правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні. Зазначений Закон є обов'язковим для дотримання всіма юридичними особами, незалежно від форми власності та організаційно-правової форми.

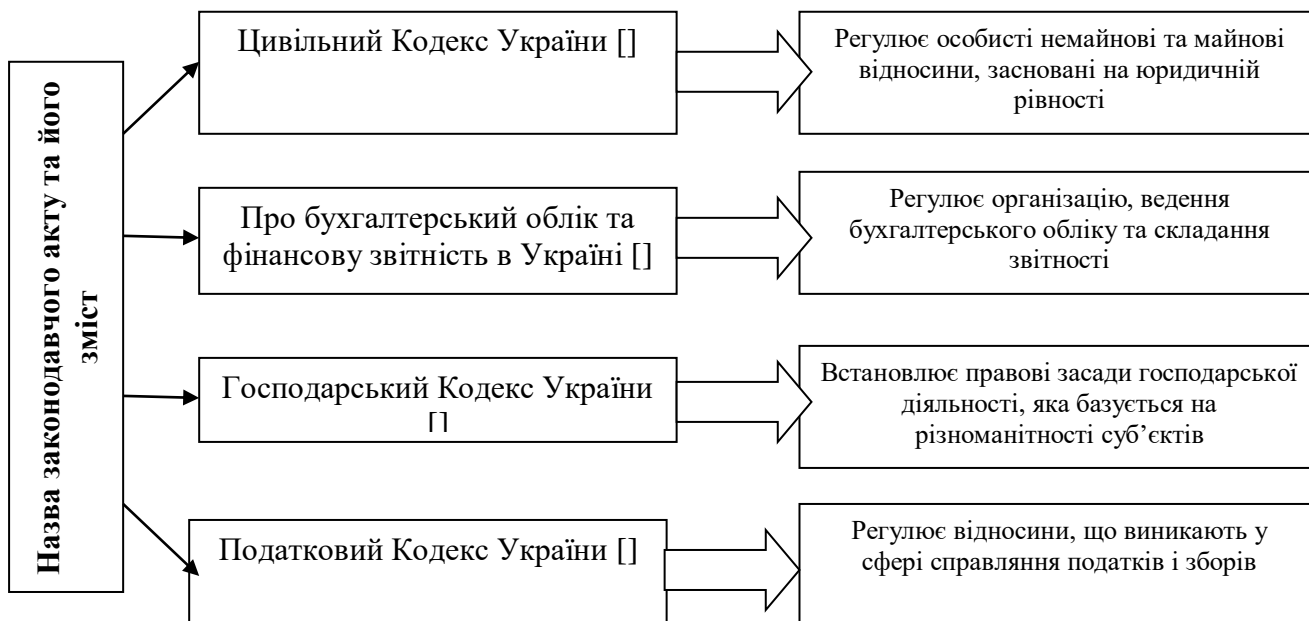


Рисунок 1.2 - Поняття «зобов'язання» у бухгалтерському обліку

Джерело: сформовано автором особисто

Важливість та значимість його в тому, що безпосередньо у пункті 2 статті 2 Закону наведено діючу на сьогодні категорію підприємств, це: мікропідприємства, малі, середні, великі. При визначенні категорії суб'єкта

господарювання враховуються: чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), балансова вартість активів, середня кількість працівників.

Керуючись зазначеною вище системою законодавчо-правову базу, що регулює розрахунки з покупцями та замовниками можна представити наступним чином (рисунок 1.2).

Якщо розглядати правове регулювання бухгалтерського обліку в цілому на макрорівні, то звичайно законодавча база відіграє велике роль, проте на рівні галузі, або окремо взятого підприємства значну роль відіграють нормативні документи та внутрішні документи суб'єктів господарювання.

На сьогодні всі питання які пов'язані з розрахунками, деталізуються у наступних національних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку, зокрема розрахунків з покупцями та замовниками:

*Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»;

*Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»;

*Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»;

*Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»;

*Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 «Будівельні контракти» [15].

Проаналізуємо нормативні документи, це інструкції, постанови уряду, положення тощо:

Інструкція Національного банку №163 визначає порядок ініціювання та виконання платіжних операцій за рахунками користувачів платіжних послуг, які відкриті в надавачів платіжних послуг з обслуговування рахунків; обов'язкові реквізити платіжної інструкції та вимоги щодо їх заповнення; порядок виконання надавачами платіжних послуг заходів щодо арешту грошей на рахунках користувачів [9].

Кабінет Міністрів України у своїй постанові №750 зокрема відзначає, що криза платежів, яка посилилася останніми роками, а особливо на сьогодні коли

йде війна, призвела до дестабілізації роботи у багатьох галузях народного господарства, недонадходження коштів до бюджету, стримує економічне зростання [20]. Як відзначає уряд, однією із причин зростання заборгованості є недостатня відповідальність керівників підприємств за результати фінансово-господарської діяльності, що в свою чергу призводить до скорочення обсягів виробництва, зменшення його рентабельності, виникнення збитковості, поширення бартерних схем реалізації продукції, тощо.

Бухгалтерський облік – це система збору, нагромадження, обробки, групування, узагальнення і реєстрація (фіксація) необхідної інформації даних, що характеризують події, явища, факти, процеси, об'єкти тощо.

Положенням №88 встановлюється порядок створення, прийняття і відображення у бухгалтерському, а також зберігання первинних документів підприємствами (організаціями) [21]. Бухгалтерський облік відрізняється від інших видів господарського обліку, якраз процесом документування.

Важливість даного питання підкреслюється тим, що в Законі №996-XIV [17] у Розділі III «Організація та ведення бухгалтерського обліку» виділена окрема стаття 9 «Первинні документи та реєстри бухгалтерського обліку». В ній зокрема відмічається, що підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи. Незалежно від форми його створення первинний документ повинен мати чітко визначені обов'язкові реквізити.

При цьому первинні документи, складені в електронній формі, застосовуються у бухгалтерському обліку за умови дотримання вимог законодавства про електронні документи та електронний документообіг, тобто наявності накладеного електронного підпису чи печатки.

Первинні документи, як правило повинні складатися на типових бланках або спеціалізованих формах, проте дозволяється за відсутності таких, використовувати самостійно виготовлені бланки, при цьому обов'язковою умовою є обов'язкові реквізити.

Діючим на сьогодні Планом рахунків та Інструкцією по його застосуванню [10], для обліку розрахунків з покупцями та замовниками призначений

синтетичний рахунок 36. На рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» ведеться узагальнення інформації про розрахунки з покупцями та замовниками за відвантажену продукцію, товари, виконані роботи й послуги, крім заборгованості, яка забезпечена векселем, а також узагальнюється інформація про розрахунки з учасниками промислово-фінансової групи.

Рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» має чотири субрахунки:

361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»;

362 «Розрахунки з іноземними покупцями»;

363 «Розрахунки з учасниками ПФГ»;

364 «Розрахунки за гарантійним забезпеченням».

Одне що необхідно пам'ятати, рахунок 36 по відношенню до балансу, згідно чинного Плану рахунків та Інструкції по застосуванню, може бути тільки активним, тобто залишок по рахунку на дату балансу лише дебетовий, іншого варіанту не має.

Серед внутрішніх нормативних робочих документів, що регулюють облік розрахунків з покупцями та замовниками потрібно виокремити облікову політику підприємства.

Підприємство самостійно, як це регламентовано Законом №996-XIV та іншими нормативними актами Міністерства фінансів України, на основі національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку визначає за погодженням з власником (власниками) відповідно до установчих документів облікову політику підприємства, а також в процесі діяльності можливі зміни до неї.

У розпорядчому документі про облікову політику наводяться принципи, методи і процедури, які планує використовувати підприємство для ведення бухгалтерського обліку, формування і подання фінансової звітності, відносно яких за діючими правовими та нормативними актами передбачено більш ніж один варіант.

Облікова політика повинна враховувати певні нюанси пов'язані з організаційно-правовою формою підприємства, галузеві особливості економічної діяльності, параметри підприємства за обсягами виробництва, номенклатури продукції (послуг), чисельності працюючих на постійній основі, відносин з податковою системою, наявність пільг та порядок їх отримання тощо.

Облікова політика є одним із ключових елементів системи організації бухгалтерського обліку.

При формуванні розпорядчого документа про облікову політику доцільно передбачити наступне, ці вимоги зокрема прописані у Методичних рекомендаціях щодо облікової політики підприємств, затверджених наказом №635 Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 року, зокрема:

- = методи оцінки вибуття запасів;
- = періодичність визначення середньозваженої собівартості одиниці запасів;
- = порядок обліку і розподілу транспортно-заготівельних витрат, ведення окремого субрахунку з обліку транспортно-заготівельних витрат;
- = методи амортизації основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, нематеріальних активів, у разі якщо вони облічуються за первісною вартістю;
- = вартісні ознаки предметів, що входять до складу малоцінних необоротних матеріальних активів;
- = методичні підходи до переоцінки необоротних активів та документальне оформлення;
- = підходи до періодичності зарахування см дооцінки необоротних активів до нерозподіленого прибутку;
- = застосування рахунків 8 та 9 класів;
- = методи розрахунку резерву сумнівних та безнадійних боргів, спосіб визначення коефіцієнту сумнівності;
- = порядок створення забезпечень майбутніх витрат і платежів;
- = порядок оцінки ступеня завершеності операцій з надання послуг;

- = сегменти діяльності, пріоритетний вид сегмента, засади ціноутворення у внутрішньогосподарських розрахунках;
- = перелік і склад змінних і постійних загальновиробничих витрат, бази їх розподілу;
- = перелік і склад статей калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг);
- = дату визнання придбаних в результаті систематичних операцій фінансових активів;
- = базу розподілу витрат за операціями з інструментами власного капіталу;
- = кількісні критерії та якісні ознаки суттєвості інформації про господарські операції, події та статті фінансової звітності;
- = періодичність відображення відстрочених податкових активів і відстрочених податкових зобов'язань;
- = критерії розмежування об'єктів операційної нерухомості та інвестиційної нерухомості;
- = підходи до класифікації пов'язаних сторін;
- = дату первісного визнання необоротних активів та групи вибуття як утримуваних для продажу;
- = періодичність та об'єкти проведення інвентаризації активів та зобов'язань;
- = розробка робочого плану рахунків, на базі затвердженого плану рахунків, включаючи лише ті рахунки, котрі мають практичне застосування на даному підприємстві. Але порядок використання рахунків є незмінним. Стабільність плану рахунків є важливою передумовою підвищення якості облікової роботи;
- = визначення одиниці аналітичного обліку запасів;
- = спосіб складання Звіту про рух грошових коштів;
- = підходи до віднесення витрат, пов'язаних з поліпшенням об'єкта основних засобів, до первісної вартості або витрат звітного періоду [14].

Як передбачають національні положення бухгалтерського обліку, так і міжнародні стандарти фінансової звітності, облікова політика може змінюватися лише:

- *у разі зміни вимог установчих документів підприємства;
- *при зміні вимог органу, який здійснює функції з державного регулювання методології бухгалтерського обліку і фінансової звітності;
- *за умови, якщо зміни облікової політики забезпечать більш достовірне відображення подій (господарських операцій) у бухгалтерському обліку і фінансовій звітності.

Правовим актом, яким регулюються відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема у ньому визначено чіткий перелік податків та зборів, порядок їх адміністрування, платники податків та зборів, їх права і обов'язки, а також відповідальність за порушення податкового законодавства закріплено в Податковому Кодексі України [18]. На сьогодні це єдиний правовий документ загальнодержавного рівня яким врегулюванні всі питання, що стосуються податкових взаємовідносин.

Таким чином, нами розкрито основні законодавчі та нормативні документи якими на сьогодні регулюються розрахунки з покупцями та замовниками.

1.3 Концепція обліку розрахункових операцій на підприємстві

Бухгалтерський облік, як наука та практична діяльність напряду залежить від дій та подій, що виникають в його зовнішньому середовищі, яке його оточує. При цьому фактори впливу одночасно розглядають і як об'єкти обліку, і як причину трансформації теоретико-методологічних засад бухгалтерського обліку. На сьогодні, одним із суттєвих факторів, звичайно є війна, яка напряду впливає на всі процеси, що відбуваються в суспільстві, це можна наглядно спостерігати на порушенні традиційних підходів до ведення господарської діяльності суб'єктів підприємництва, що напряду має вплив як на об'єкти бухгалтерського відображення, так і на організацію безпосередньо обліку на підприємствах.

Починаючи з ХХІ ст., століття розвитку інформаційного суспільства, питання кризи довіри до бухгалтерського обліку зайняли глобальне місце не лише на території України, але й у всьому світі. У кризовій ситуації, в якій на сьогодні знаходиться бізнес України у зв'язку з війною, головним завданням бухгалтерського обліку розрахункових операцій є - своєчасне документальне оформлення розрахункових операцій та дотримання встановлених правил розрахункових відносин.

Стан розрахунків з дебіторами і кредиторами на вітчизняних підприємствах був і залишається критично напруженим, що підтверджується значними сумами заборгованості та тривалих термінах її погашення. Не має сумніву в тому, що повністю ліквідувати (погасити) заборгованість підприємства на практиці не реально, та і недоцільно, оскільки вона як об'єктивне явище в економіці, є невід'ємним наслідком фінансово-господарських відносин з контрагентами. При цьому принагідно пам'ятати, що заборгованість може бути перетворена у фінансовий актив і таким чином сама стає предметом фінансово-господарських відносин.

Еволюція бухгалтерської думки відбувалася поступово, від найпростішого, тобто розуміння самого поняття «господарювання», до більш абстрактного для ефективнішого управління ним [монографія. колісник].

Заслуговує на увагу, погляд нідерландського дослідника Якоба ван дер Шуера (1625 рік), який вважав, що дебітор – це той, хто має (власник), хто одержує або кому посилають, той, хто купує, кому поставляють, продають або від кого сподіваються одержати платіж, або нарешті, той, хто повинен платити.

Видатний французький учений Матьє де ла Порт (XVII-XVIII ст.) сформулював теорію дебетування і кредитування рахунків, яка зводилася до двох основних правил:

= дебітор – все що отримується у власність чи управління підприємством або та особа, яка отримує цінності;

= кредитор – все, що перестає бути власністю чи виходить із управління підприємством, або та особа, яка видає цінності [13].

В умовах революційних наукових звершень відбувається взаємне збагачення новими знаннями та поняттями (категоріями) як природничих, так і суспільних наук, тобто здійснюється переосмислення, розширюється можливість і необхідність застосування процесів пізнання світу кожною галуззю науки.

Концепція - це і є спосіб пізнання, розуміння та трактування певних явищ, поглядів та процесів. В свою чергу, концепція бухгалтерського обліку (Accounting concepts) – це основні принципи ведення бухгалтерського обліку і звітності.

Дискусії з приводу існування теоретичної бази бухгалтерського обліку, серед науковців тривали і будуть тривати, але всім достеменно відомо, що розвиток бухгалтерського обліку побудований на основі практики. Проте учені-бухгалтери не могли з цим погодитися та намагалися створити теорію бухгалтерського обліку, хоча були запропоновані різноманітні теоретичні концепції бухгалтерського обліку.

Ми підтримуємо позицію науковця Гевчука А.В., що найбільш важливими є наступні концепції бухгалтерського обліку:

1. концепція діючого підприємства (on-going concern concept);
2. концепція нарощування (accruals concept);
3. концепція незмінності (consistency concept);
4. концепція обережності (prudence concept) [6].

Разом з тим, на сьогодні із-за відсутності концепції бухгалтерського обліку розрахункових операцій, пропонуємо її розглядати з позиції окремих етапів облікового процесу, а саме: організація обліку розрахункових операцій, ведення обліку розрахункових операцій, складання фінансової звітності.

На сьогодні відсутня концепція обліку розрахункових операцій, тому як результат наших досліджень запропоновано її створення у відповідності до етапів облікового процесу. Крім цього, доцільно поділяти ведення обліку розрахункових операцій згідно принципів:

* зумовлені економічним оточенням (суб'єкт господарювання, часовий період, грошовий вимірник);

* сформовані бухгалтерським обліком (обачність в оцінці, автономність фінансових результатів, безперервність);

* вимоги (превалювання сутності над формою, нарахування та відповідність доходів і витрат, послідовність, повнота, доказовість).

Концепція бухгалтерського обліку розрахункових операцій представлена візуально на рисунку 1.3.

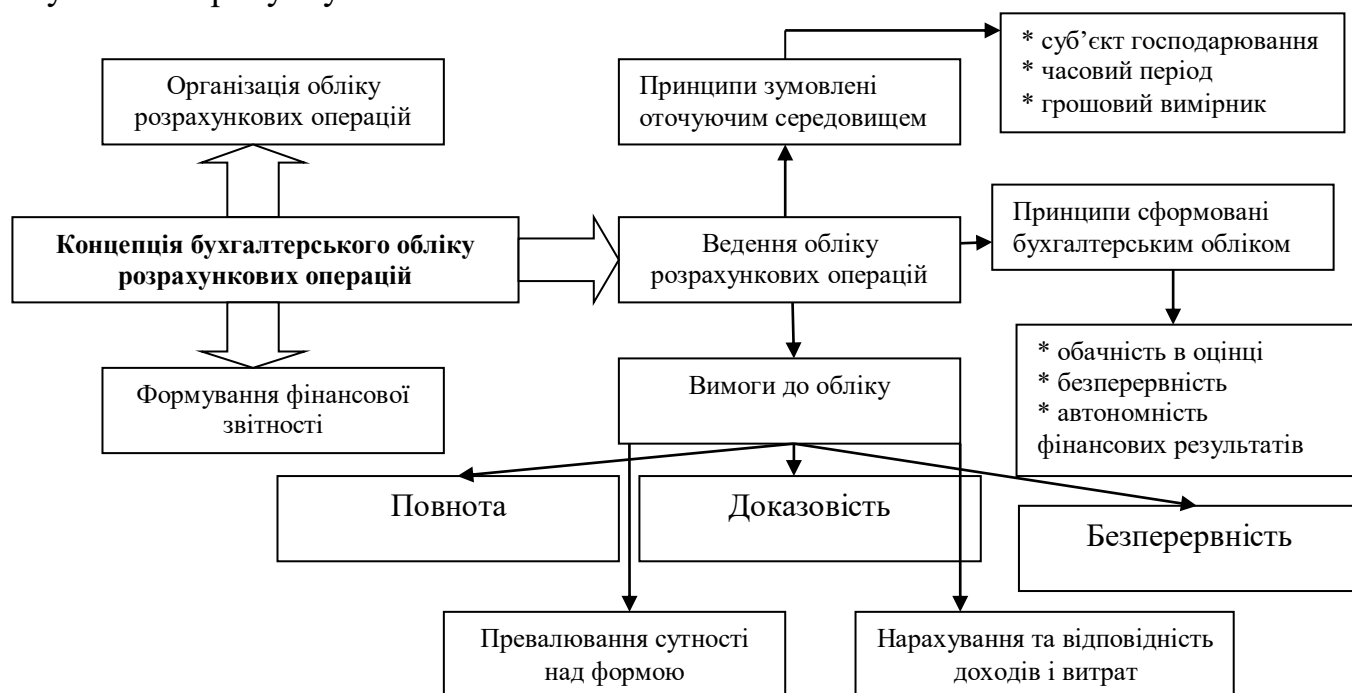


Рисунок 1.3 - Концепція бухгалтерського обліку розрахункових операцій

Джерело: сформовано автором на основі джерела [6]

Найбільш об'єктивними за своєю сутністю, є принципи сформовані безпосередньо самим середовищем бухгалтерського обліку, тоді як вимоги, є більш суб'єктивними.

Доцільність виокремлення концепції бухгалтерського обліку розрахункових операцій зумовлена економічним оточенням та пояснюється тривимірністю навколишнього світу: будь-який об'єкт можна виміряти у просторі, часі та енергії. Тому факти господарського життя (ФГЖ) повинні стосуватися певного суб'єкта господарювання – ідентифікація у просторі; господарські операції відбуваються на певну дату, звітність складається за чітко визначений часовий проміжок (в умовах комп'ютеризації обліку це може бути не лише місяць, квартал або рік, а й

день, декада, тиждень) – ідентифікація у часі; окрім того, усі ФГЖ повинні бути виміряні у грошовому вимірнику (з можливим уточненням характеристик із застосуванням натурального та трудового вимірників). Принципи, сформовані середовищем бухгалтерського обліку, є об'єктивними за своєю сутністю, тоді як вимоги є більш суб'єктивними, саме ця група принципів найбільше змінюється зі зміною умов господарювання.

Основними шляхами розвитку бухгалтерського обліку в цілому, в тому числі розрахункових операцій в умовах воєнних дій є:

- = облік у суб'єктів здійснення військових дій;
- = облік на підприємствах, які виконують забезпечуючі функцію під час воєнних конфліктів;
- = облік майна підприємств, діяльність яких опинилася під прямим впливом воєнних дій;
- = облік, як політичний інструмент під час здійснення військових конфліктів [Гевчук].

Таким чином, правильність та своєчасність розрахункових операцій є одним із важливих показників, які характеризують фінансовий стан підприємства, а це має велике значення для організації обліку любого підприємства. Облік розрахунків з покупцями та постачальниками є пріоритетною ділянкою бухгалтерського обліку, тому що основна частина доходів та грошових надходжень підприємств формується саме на цьому етапі.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ

2.1 Організаційно-економічна характеристика товариства

При виконанні кваліфікаційної роботи об'єктом дослідження було обране товариство з обмеженою відповідальністю «СІМ - ТЕЛЕКОМ», офіційна адреса розміщення центрального офісу: м. Суми, проспект Курський, будинок 18а.

Датою державної реєстрації товариства згідно офіційних даних Загальнодержавного реєстру є 02 серпня 2012 року.

Керівником товариства являється громадянин України – Волченко Михайло Борисович.

Основними видами економічної діяльності товариства, які зафіксовані офіційно:

- * діяльність у сфері провідного електрозв'язку;
- * комп'ютерне програмування;
- * інші будівельно-монтажні роботи;
- * діяльність у сфері електрозв'язку;
- * надання інших інформаційних послуг;
- * будівництво споруд електропостачання та телекомунікацій.

Наявні ресурси, згідно таблиці 2.1 досліджуваного підприємства за 2019-2022 роки зростають, та у звітному році становлять 357,8 тис. грн., що більше проти базисного року на 226,0 тис. грн. В структурі майна підприємства найбільшу питому вагу займає готова продукція – 48,0 відсотків, другу позицію посідає стаття «Гроші та їх еквіваленти – близько 20,0 відсотків. При цьому доцільно відмітити, що у 2021 році гроші становили 48,9 % в загальній валюті активу підприємства. Звичайно враховуючи ситуацію в якій знаходиться держава та специфіку діяльності підприємства, це є позитивним фактором. Необоротні

активи представлені основними засобами та іншими необоротними активами, за період що досліджується вони становлять: 2019 рік – 30,27 %, 2020 рік – 47,44 %, 2021 рік – 25,77 %, 2022 рік – 12,97 %.

Таблиця 2.1 – Вартісний аналіз наявного майна товариства, тис. грн.

Показники	роки				Відхилення 2022 р. до 2019 р. (+; -)
	2019	2020	2021	2022	
Основні засоби	14,7	83,1	64,4	45,7	31,0
Інші необоротні активи	25,2	17,0	8,8	0,7	-24,5
Усього за розділом I	39,9	100,1	73,2	46,4	6,5
Запаси:	6,1	5,7	5,7	171,9	165,8
у тому числі готова продукція	6,1	5,7	5,7	171,9	165,8
Дебіторська заборгованість	44,5	30,0	58,2	58,8	14,3
Гроші та їх еквіваленти	33,6	67,2	139,2	70,5	36,9
Витрати майбутніх періодів	7,7	8,0	8,0	10,2	2,5
Усього за розділом II	91,9	110,9	211,4	311,4	219,5
БАЛАНС	131,8	211,0	284,6	357,8	226,0

Джерело: розраховано автором на підставі фінансової звітності малого підприємства (форма №1-м)

Дебіторська заборгованість покупців і замовників товариству становить незначну частку, це пов'язано перш за все з правильною платіжною політикою яку застосовує об'єкт дослідження та вибором надійних ділових партнерів.

Основним джерелом формування майна підприємства є власний капітал (таблиця 2.2). Звичайно, це зареєстрований (пайовий) капітал який є незмінним від дати створення товариства та його державної реєстрації, як суб'єкта господарювання та становить 104,2 тис. гривень.

Досліджуване підприємство згідно Закону України від 16 липня 1999 року №996-XIV відноситься по класифікаційним ознакам до мікропідприємств. Позитивним є той факт, що стаття «Нерозподілений прибуток (непокритий

збиток)» з року в рік зростає, якщо у 2019 році він становив 14,2 тис. грн. то у 2022 звітному році досяг позначки 226, 5 тис. грн.

Таблиця 2.2 – Склад джерел формування ресурсів товариства, тис. грн.

Показники	роки				Відхилення 2022 р. до 2019 р. (+; -)
	2019	2020	2021	2022	
Зареєстрований (пайовий) капітал	104,2	104,2	104,2	104,2	0,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	14,2	70,6	149,8	226,5	212,3
Усього за розділом I	118,4	174,8	254,0	330,7	212,3
Поточна кредиторська заборгованість:					
продукцію, товари, послуги	4,3	17,1	6,6	5,1	0,8
розрахунки з бюджетом	6,9	16,4	19,7	18,9	12,0
у тому числі з податку на прибуток	4,9	15,4	17,3	16,7	11,8
розрахунки зі страхування	0,3	0,3	0,7	0,5	0,2
розрахунки з оплати праці	1,9	2,4	3,6	2,6	0,7
Усього за розділом II	13,4	36,2	30,6	27,1	13,7
БАЛАНС	131,8	211,0	284,6	357,8	226,0

Джерело: розраховано автором на підставі фінансової звітності малого підприємства (форма №1-м)

Якщо брати у відсотковому відношенні це складе: 2019 рік – 10,77 %, 2022 рік – 63,30 % відповідно. Інші статті пасиву балансу займають незначну питому вагу в джерелах формування ресурсів підприємства. Оскільки товариство знаходиться на загальній системі оподаткування, то найбільшу частку займає заборгованість підприємства по розрахунках з бюджетом, у тому числі з податку на прибуток.

Аналізуючи дані «Звіту про фінансові результати» форма №2-м, можна тільки підтвердити те що було викладено вище (таблиця 2.3). Товариство нарощує свої виробничі потужності, при чому на сьогодні війна наробила багато лиха, тому роботи для підприємства достатньо, замовлень дуже багато.

Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) зріс майже у 2 рази проти 2019 року, в свою чергу собівартість реалізовано продукції (товарів, робіт, послуг), також має тенденцію до росту, але більш нижчими темпами. Інших

доходів, ніж від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) підприємство за досліджуваний період не отримувало.

Таблиця 2.3 – Сукупний дохід підприємства від звичайної діяльності

Показники	роки				Відхилення 2022 р. до 2019 р. (+; -)
	2019	2020	2021	2022	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	454,6	852,3	851,6	860,3	405,7
Інші операційні доходи	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Інші доходи	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Разом доходи, тис. грн.	454,6	852,3	851,6	860,3	405,7
Собівартість реалізовано продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	347,5	698,1	631,7	616,4	268,9
Інші операційні витрати	79,5	70,7	123,3	150,3	70,8
Інші витрати, тис. грн.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Разом витрати, тис. грн.	427,0	768,8	755,0	766,7	339,7
Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн.	27,6	83,5	96,6	93,6	66,0
Податок на прибуток, тис. грн.	5,0	15,0	17,4	16,8	11,8
Чистий прибуток, тис. грн.	22,6	68,5	79,2	76,8	54,2
Рентабельність підприємства, %	17,15	32,46	28,00	21,46	4,31
Рентабельність продукції, %	6,50	10,00	12,54	12,46	5,96

Джерело: розраховано автором на підставі фінансової звітності малого підприємства (форма №2-м)

Товариство несло інші витрати пов'язані з операційною діяльністю, але вони суттєво не вплинули на загальний позитивний фінансовий результат. Сума розрахованого податку на прибутку зросла у три рази за досліджуваний період.

Рентабельність підприємства - це відносний показник його економічної ефективності, який зображає, наскільки продуктивно компанія використовує матеріальні, трудові, грошові та інші ресурси. Розраховується, як відношення прибутків до активів, що формують його.

Рентабельність продукції - розраховується як відношення чистого прибутку від реалізації продукції (робіт, послуг) до собівартості реалізованої продукції

(товарів, робіт, послуг) і характеризує прибутковість господарської діяльності підприємства від основної діяльності.

Якщо говорити про рентабельність діяльність підприємства в цілому та рентабельності продукції, то вони зростають пропорційно. У звітному 2022 році рентабельність діяльності становив 21,46 %, а рентабельність продукції – 12,46%. Мало це, чи багато? «Вважається, що мінімальний поріг рентабельності - 10% річних і більше. Якщо ваш бізнес приносить менше, то він не дуже ефективний».

Таблиця 2.4 - Показники ділової активності товариства (2020-2022 р.р.)

Показники	Формула розрахунку	Роки			Відхилення 2022 рік (+; -) до 2020 року
		2020	2021	2022	
Коефіцієнт загальної оборотності капіталу	Чистий дохід від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг / Загальна вартість активів	6,47	3,00	2,40	-4,07
Коефіцієнт оборотності активів	Чистий дохід від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг / Середньої величини підсумку балансу, (на п.р.+ к.р.) / 2	4,87	3,43	2,68	-2,19
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Чистий дохід від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг / Середньорічна величини дебіторської заборгованості, (на п.р.+ к.р.) / 2	20,79	9,68	1,48	-19,31
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	Чистий дохід від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг / Середньорічної величини власного капіталу, (на п.р. + к.р.) / 2	5,61	1,99	2,95	-2,66

Джерело: розраховано автором на основі даних підприємства

Показник оборотності власного капіталу (англомовний аналог - Equity Turnover) - показник ділової активності, який демонструє ефективність управління власним капіталом підприємством. Коефіцієнт розраховується як співвідношення виручки (чистого доходу) до середньорічної суми власного капіталу. Високе значення показника свідчить про ефективне використання

капіталу власників. Значення коефіцієнта вказує на те, скільки товарів та послуг було продано на кожну гривню залучених від власників коштів. Як такого нормативного значення коефіцієнта оборотності власного капіталу не існує. Даний показник доцільно розглядати в динаміці, а також порівняти зі значеннями прямих конкурентів в галузі. Підвищення показника протягом періоду дослідження говорить про постійну оптимізацію роботи компанії в цій сфері. За даними таблиці, даний коефіцієнт ділової активності, у звітному 2022 році знизився на 2,66 пунктів, але знаходиться на достатньому рівні враховуючи специфіку діяльності товариства.

Показник оборотності дебіторської заборгованості (англомовний аналог - Accounts Receivable Turnover, Times) - показник ділової активності, який вказує на ефективність управління заборгованістю клієнтів і інших дебіторів. Значення коефіцієнта демонструє кількість оборотів дебіторської заборгованості, тобто скільки разів дебітори погасили свої зобов'язання перед компанією. Звичайно зменшення показника суттєве, проте складно сформулювати однозначний висновок про вплив дебіторської заборгованості на фінансовий стан, добре це, чи погано.

Тут необхідно розглядати в комплексі, так якщо витрати на залучення додаткових позикових перевищують прибуток від збільшення продажів, то в цьому випадку зниження оборотності дебіторської заборгованості буде мати позитивний ефект на роботу підприємства.

Оборотність активів (англомовний аналог - Total Asset Turnover) - показник ділової активності, який демонструє ефективність використання активів компанії. Коефіцієнт є співвідношенням між чистим доходом від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг і середньорічною сумою активів. Значення показника говорить про те, скільки товарів і послуг продано за досліджуваний період на кожну гривню використаних активів.

Даний узагальнюючий коефіцієнт вказує, наскільки ефективно товариство використовує інвестиції в оборотний капітал і як це впливає на зростання продаж.

Таким чином, можна зробити загальний висновок, що ТОВ «СІМ – ТЕЛЕКОМ» має позитивну ділову активність на ринку послуг в регіоні, не дивлячись на відносне зниження показників, але цьому є пояснення.

2.2 Стан та удосконалення обліку розрахунків з покупцями та замовниками

Товариство з обмеженою відповідальністю «Сім -Телеком» для організація і ведення бухгалтерського обліку в цілому, в тому числі розрахунків з покупцями і замовниками використовує бухгалтерський програмний продукт «BAS Бухгалтерія КОРП».

«BAS Бухгалтерія КОРП» – це професійний інструмент бухгалтера для ведення бухгалтерського і податкового обліку, підготовки та реєстрації податкових документів, а також підготовки та здачі обов’язкової регламентованої звітності. Рішення має розширений функціонал в частині розрахунку заробітної плати.

«BAS: Бухгалтерія» – програма, яка забезпечує ведення бухгалтерського обліку з урахуванням вимог законодавства України. На сьогодні даний програмний продукт є найбільш актуальним.

Господарські операції в «BAS: Бухгалтерія» класифікуються за п’ятьма групами:

- 1) господарські операції, які повторюються протягом місяця постійно;
 - 2) господарські операції, які відображаються один раз на місяць;
 - 3) регламентовані операції, які забезпечують здійснення оцінки, корегування та розрахунку;
 - 4) регламентовані операції з податку на прибутку;
 - 5) операції, пов’язані з визначенням фінансового результату.
- Функціональні можливості конфігурації програми забезпечують:

* врахування податкового законодавства в процесі ведення бухгалтерського обліку:

* враховуються всі діючі форми оподаткування, а також можливості налаштування параметрів «Не платник» (тобто, не платний єдиного податку, ПДВ та податку на прибуток);

* автоматичне оновлення конфігурації;

* пошук даних в інформаційній базі програми здійснюється оперативно в автоматичному режимі;

* постійний технічний супровід користувача по роботі з програмою;

* врахуванням Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, а у випадку необхідності користувачі мають можливість вводити додаткові субрахунки відповідно до Робочого плану рахунків;

* використання довідника кореспонденцій рахунків;

* формування та зберігання в реєстрі відомостей Облікової політики;

* введення перед початком роботи з програмою залишків за відповідними рахунками бухгалтерського обліку;

* можливість завантаження курсу іноземної валюти з Інтернетмережі;

* формування господарських операцій різними способами (наприклад, на підставі відповідного електронного документу, введення в ручному режимі та використання типових операцій);

* використання типових сценаріїв шаблонів операцій в процесі відображення господарських операцій в електронних документах;

* обмін первинними документами між підприємством та контрагентами (наприклад, за допомогою електронних пошт, адреси яких зазначені в розділі «Адміністрування – Органайзер»);

* налаштування параметрів аналітичного обліку в потрібній і зручній формі для користувача програмним продуктом;

* копіювання інформації з одного електронного документа в інший;

* формування стандартних звітів (оборотно-сальдова відомість, оборотно-сальдова відомість по рахунку, картка рахунку, картка субконто, аналіз рахунку, аналіз субконто, обороти рахунку, обороти між субконто, шахова відомість, зведені проводки, звіт по проводках, головна книга);

* формування регламентованих форм звітності (фінансової, статистичної, податкової та ін.), автоматичне експортування, підписання КЕП та відправлення до відповідних органів; тощо.

Для організації електронного обліку розрахунків з покупцями та замовниками потрібно попередньо в інформаційній системі налаштувати параметри обліку за допомогою виконання комбінацій дій: «Головне» → «Налаштування» → «Параметри обліку» → «Розрахунки з контрагентами».

Відвантаження продукції покупцеві при електронному обліку оформлюється документом «Рахунок на оплату покупцям» (рисунок 2.1). Сформувати даний документ можна за допомогою виконання комбінацій дій: параметри обліку «Продажі» → «Рахунки на оплату покупцям» → «Створити».

Рахунок на оплату покупцю ДОО00-000001 від 28.11.2023 10:22:27

Друк українською мовою Копій: 1

Рахунок на оплату № 1 від 28 листопада 2023 р.

Постачальник: **ТОВ "Сім-Телеком"**
п/р 40702810200000000792 у банку АПБ "АВАЛЬ", м.Київ, МФО 300335,
код за ЄДРПОУ 34567890, ІПН 523345783475, № свід. 3445678876

Покупець: **ТОВ "Bizio"**

Договір: 2015/1

№	Товари (роботи, послуги)	Кіл-сть	Од.	Ціна з ПДВ	Сума з ПДВ
1	Послуга інтернету	1	послуга	3 000,00	3 000,00
				Всього:	3 000,00
				У тому числі ПДВ:	500,00

Всього найменувань 1, на суму 3 000,00 UAH.
Три тисячі гривень 00 копійок
У т.ч. ПДВ: П'ятсот гривень 00 копійок

Рисунок 2.1 – Рахунок на оплату покупцю

Джерело: дані наведено на основі програмного забезпечення підприємства

Обов'язковими реквізитами даного документу є:

- «дата» – дата створення документу;

- «контрагент» – покупець (фізична або юридична особа);
- «договір» – вид договору з конкретним покупцем (договір можна автоматично підтягнути з бази договорів, які узагальнені в базі або створити новий договір шляхом натискання кнопки «Новий»).

В документі «Рахунок на оплату покупцям» є закладка, яка акумулює наступну інформацію: - «ведення взаєморозрахунків» – реквізит, який завантажується після заповнення реквізиту «договір», і передбачає дві позиції:

- за договором в цілому;
- за документами розрахунків;
- «податковий облік» – зазвичай зазначається перша подія – дата відвантаження товарів (продукції) або дата виконання робіт (надання послуг);
- «підбір» – вибір товарів із загального списку номенклатури товарів з можливістю ідентифікації ціни та перенесення в електронний документ (даний активний реквізит дозволяє активувати кнопку «Додати» з метою розширення позицій у наявній номенклатурі товарів);
- «кількість» – натуральний вимірник відвантаження товарів (продукції);
- «ціна» – на вкладці «Тип цін» існують наступні цінові позиції:
 основна ціна (ціна без ПДВ);
 ціна включає ПДВ;
 авторозрахунок ПДВ (перерахунок ПДВ у випадку якщо ціни зафіксовані в іноземній валюті);
 перезавантажити ціни.

Документ «Рахунок на оплату» дозволяє фіксувати знижки, які надаються покупцям. Для того, щоб роздрукувати електронний документ потрібно його записати, відповідно, має бути виконана наступна комбінація дій: «Записати» → «Друк».

Документ «Рахунок на оплату» може бути роздрукований із зазначенням суми ПДВ та без зазначення суми ПДВ, що потрібно зафіксувати шляхом активування відповідної позиції. Крім того, у даному документі можна в

автоматичному режимі зазначити прізвище та ініціали особи, яка склала даний документ, підписи відповідних осіб, печатку підприємства.

На підставі документа «Рахунок на оплату покупцю» за допомогою кнопки «Створити на підставі» можна створити наступні документи:

- «Реалізація товарів і послуг»;
- «Прибутковий касовий ордер»;
- «Надходження на банківський рахунок» (рисунок 2.2);
- «Податкова накладна» (рисунок 2.3);
- «Надання виробничих послуг»

← → ☆ Надходження на банківський рахунок (створення) 🔗 ⋮ ✕

Провести і закрити Записати Провести Створити на підставі ⌵

Ще ?

Вид операції: Оплата від покупця Рахунок: 311

Регстр. номер: від: 28.11.2023 00:00:00 Вх. номер: Вх. дата: . .

Платник: Візіо Організація: ТОВ "Сім-Телеком"

Рахунок контрагента: Рахунок організації: Рахунок в банку

Сума: 3 000,00 UAH

Додати ⬆ ⬇

N	Договір / Стаття РГК	Сума	Документ розрахунків	ПДВ	Рахунки	Рахунки ПДВ	Тара
1	2015/1	3 000,00	Рахунок на оплату покупцю Д000-000001 від 28.11.2023 10:22:27	20%	361	6432	☐
					500,00 6811	6431	
		3 000,00		500,00			

Ще

Рисунок 2.2 – Надходження на банківський рахунок в рахунок оплати покупця

Джерело: дані наведено на основі програмного забезпечення підприємства

Також на основі документа «Реалізація товарів і послуг», якщо перша подія – реалізація товарів, за допомогою натискання кнопки «Створити на підставі» можна сформулювати Податкову накладну.

Електронний документ «Податкова накладна» наведено на рисунку 2.3.

Головне Керівнику Банк і каса Продажі Купівлі Склад Виробництво ОЗ і НМА Кадри Зарплата Операції Звіти Довідники Адміністрування

Податкова накладна (створення) (Операції, оподатковувані ПДВ) *

Провести і закрити Записати Провести Створити на підставі Вивантаження Податкова накладна Ще ?

Номер: від: 28.11.2023 10:27:08 Включено до ЄРПН Передатись в електронному вигляді Вимагає реєстр. в ЄРПН Зведена податкова накладна

Контрагент: Візіо Вид операції: Операції, оподатковувані ПДВ

Договір: 2015/1 Організація: ТОВ "Сім-Телеком"

Відокремлений підрозділ: Документ розрахунків: Рахунок на оплату покупок ДОО0-000001 від 28.11.2023

Документ-підстава: Надання виробничих послуг ДОО0-000001 від 28.11.2023

Ціна включає ПДВ Тип цін: Дрібногуртова

Товари Зворотна тара Послуги (1) Основні засоби Нематеріальні активи Бухгалтерський облік Додатково

Додати Підбір Дозволити редагування номера рядка Ще ?

N	Номер рядка ПН	Номенклатура	Зміст послуги, дод. відомості	Код	Вид коду	Кількість
1	<Не вказаний>	Послуга інтернету	Послуга інтернету			1

Рисунок 2.3 – Електронний документ «Податкова накладна»

Джерело: дані наведено на основі програмного забезпечення підприємства

В залежності від специфіки діяльності підприємства, як у нашому випадку коли товариство надає відповідно послуги замовникам дана операція оформляється відповідним документом «Акт здачі-приймання робіт (наданих послуг)» (рисунки 2.4; 2.5).

Початкова сторінка Рахунок на оплату покупок Рахунок на оплату покупок ДОО0-000001 від 28.11.2023 10:22:27 Надання виробничих послуг (створення)

Провести та закрити Записати Провести Друк Створити на підставі Вивантаження Ще ?

Номер: від: 28.11.2023 00:00:00 Організація: ТОВ "Сім-Телеком"

Контрагент: Візіо Підрозділ:

Договір: 2015/1 Ціна включає ПДВ Тип цін: Дрібногуртова Автоматичний роз...

Документ розрахунків: Рахунок на оплату покупок ДОО0-000001 від 28.11.2023

Послуги (1) Рахунок витрат Розрахунки Додатково

Додати Підбір Ще ?

N	Послуга	Зміст послуги, дод. відомості	Кількість	Ціна	Сума	% ПДВ	ПДВ
1	Послуга інтернету	Послуга інтернету	1,000	3 000,00	3 000,00	20%	

Всього: 3 000,00 UAH ПДВ (у т.ч.): 500,00

Рисунок 2.4 – Створення електронного документа «Надання виробничих послуг»

Джерело: дані наведено на основі програмного забезпечення підприємства

Надання виробничих послуг ДООО-000001 від 28.11.2023 10:27:08

Друк українською мовою Копій: 1

АКТ здачі-приймання робіт (надання послуг) № 1 від 28 листопада 2023 р.

Ми, що нижче підписалися, представник Замовника ТОВ "Візіо", з одного боку, і представник Виконавця ТОВ "Сім-Телеком" Слюсар-збирач комплектів Мальцева Олександра Борисівна, з іншого боку, склали цей акт про те, що на підставі наведених документів:

Договір: 2015/1
Розр. док.: Рахунок на оплату покупцю № 1 від 28 листопада 2023

Виконавцем були виконані наступні роботи (надані такі послуги):

№	Найменування робіт, послуг	Кіл-сть	Од.	Ціна з ПДВ	Сума з ПДВ
1	Послуга інтернету	1	послуга	3 000,00	3 000,00
				Всього:	3 000,00
				У тому числі ПДВ:	500,00

Загальна вартість робіт (послуг) склала без ПДВ Дві тисячі п'ятсот гривень 00 копійок, ПДВ П'ятсот гривень 00 копійок, загальна вартість робіт (послуг) із ПДВ Три тисячі гривень 00 копійок.
Замовник претензій по об'єму, якості та строкам виконання робіт (надання послуг) не має.

Рисунок 2.5 – Електронний документ «Акт здачі-приймання робіт (надання послуг)»

Джерело: дані наведено на основі програмного забезпечення підприємства

У програмі «BAS: Бухгалтерія» можна проаналізувати процес розрахунків з покупцями за допомогою документа «Акт звірки розрахунків з контрагентом». Створити даний документ можна за допомогою виконання наступної комбінації дій: меню «Продажі» → «Розрахунки з контрагентами» → «Акти звірки розрахунків з контрагентом» → «Створити».

Обов'язковими реквізитами документа «Акт звірки розрахунків з контрагентом» є:

- «номер» – номер документа;
- «дата» – дата створення документа;
- «валюта звірки» – валюта за якою проводилися розрахунки;
- «контрагент» – зазначається контрагент;
- «договір» – заповнюється автоматично;
- «період» – період, за який здійснюється перевірка розрахунків.

Крім того, в даному документі є закладки «за даними організації», «за даними контрагента», «за рахунками розрахунків», «додатково». Якщо підприємство перевіряє та аналізує розрахунки за власними даними, відповідно потрібно активувати закладку «за даними організації». Після натискання кнопки «Заповнити» заповнюється таблична частина закладки «за даними організації». В

документі буде відображена наступна інформація: дата (зазначаються всі дати, які пов'язані з розрахунками з конкретним контрагентом, тобто, дата реалізації, оплати, повернення товару); документи (назви документи, які підтверджують факт реалізації, оплати, повернення товару, наприклад, документ «Реалізація товарів і послуг», документ «Надходження на банківський рахунок», документ «Повернення товарів від покупця»); представлення (продаж, оплата, повернення); дебет та кредит з зазначенням суми; залишок на початок та залишок на кінець відповідного періоду, сума розбіжності з контрагентом (у випадку наявності).

Якщо при заповненні даного документа була обрана закладка «за даними організації», то у друкованому документі буде заповнена тільки та частина таблиці, яка сформована за даними підприємства, а частина таблиці, яка має бути заповнена за даними покупця (контрагента) залишиться не заповненою.

Для того, щоб була повністю заповнена таблиця (за даними підприємства та даними покупця) необхідно активно зробити також закладку «За даними контрагента».

Головне
Керівнику
Банк і каса
Продажі
Купівлі
Склад
Виробництво
ОЗ і НМА
Кадри
Зарплата
Др. Кр. Операції

← → ☆ Оборотно-сальдова відомість по рахунку 361 за Листопад 2023 р. ТОВ "Сім-Телеком"

Період: 01.11.2023 - 30.11.2023 ... Рахунок: 361 ТОВ "Сім-Телеком"

Сформувати Показати настройки 🔍 ↺ Друк 🖨️ ✉️ Регістр обліку ▾ Σ [

ТОВ "Сім-Телеком"

Оборотно-сальдова відомість по рахунку 361 за Листопад 2023 р.

Виведені дані: БО (дані бухгалтерського обліку)

Рахунок	Сальдо на початок періоду		Обороти за період		Сальдо на кінець періоду	
Контрагенти	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
361	555 987,60		3 000,00	3 000,00	555 987,60	
Біла акація	10,80				10,80	
Будівельник	30 240,00				30 240,00	
Візіо	155 372,80		3 000,00	3 000,00	155 372,80	
Крупський	1 100,00				1 100,00	
Пілот ТД	37 620,00				37 620,00	
Спілка інвалідів та пенсіонерів України	3 420,00				3 420,00	
СтройКомплект	29 388,00				29 388,00	
Трейд+	298 836,00				298 836,00	
Разом	555 987,60		3 000,00	3 000,00	555 987,60	

Рисунок 2.6 – Сформований документ «Оборотно-сальдова відомість по рахунку 361 за місяць»

Джерело: дані наведено на основі програмного забезпечення підприємства

У програмі «BAS : Бухгалтерія» за рахунком 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» інформація з первинних документів відображається у стандартних звітах.

Звіт «Оборотно-сальдова відомість по рахунку 361» (рисунк 2.6) можна сформувати з деталізацією по субрахунках або по об'єктах аналітичного обліку з розподілами за період часу (місяць, квартал, півріччя, рік).

Перевірити дані бухгалтерського обліку по рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» можна за допомогою звіту «Картка рахунку 361» (рисунк 2.7).

The screenshot displays the 'Account Card 361 for November 2023' report. The interface includes a sidebar with navigation options like 'Main', 'Managers', 'Bank and Cash', 'Sales', 'Purchases', 'Inventory', 'Production', 'OZ i NMA', 'Personnel', 'Salary', 'Operations', 'Reports', and 'Reference'. The main area shows the report title, filters for the period (01.11.2023 to 30.11.2023) and account (361), and buttons for 'Formulate', 'Show settings', 'Search', 'Print', and 'Register accounting'. The report table shows the following data:

Період	Документ	Аналітика Дт	Аналітика Кт	Дебет	Кредит	Поточне сальдо
				Рахунок	Рахунок	
Сальдо на початок						
28.11.2023	Надання виробничих послуг ДООО-000001 від 28.11.2023 10:27:08 Реалізація товарів	Візіо 2015/1 Рахунок на оплату покупок ДООО-000001 від 28.11.2023 10:22:27	<...> Реалізація послуг і робіт <...>	361	3 000,00 703	Д 555 987,60
28.11.2023	Надходження на банківський рахунок ДООО-000001 від 28.11.2023 10:29:42 Оплата	Рахунок в банку Надходження коштів від покупців та замовників	Візіо 2015/1 Рахунок на оплату покупок ДООО-000001 від 28.11.2023 10:22:27	311	361 3 000,00	Д 555 987,60
Обороти за період та сальдо на кінець					3 000,00 3 000,00	Д 555 987,60

Рисунок 2.7 – Сформований документ «Картка рахунку 361 за місяць»

Джерело: дані наведено на основі програмного забезпечення підприємства

Аналіз оборотів по рахунку 361 з іншими рахунками, залишків на початок і кінець звітного періоду по рахунку 361 можна провести на підставі звіту «Аналіз рахунку 361» (рисунк 2.8) та документу «Обороти по рахунку 361» (рисунк 2.9).

Головне	← → ☆ Аналіз рахунку 361 за Листопад 2023 р. ТОВ "Сім-Телеком"				
Керівнику	Період:	01.11.2023	–	30.11.2023	...
Банк і каса	Рахунок:	361	▼	ТОВ "Сім-Телеком"	
Продажі	Сформувати	Показати настройки	🔍	🔄	Друк
Купівлі	ТОВ "Сім-Телеком"				
Склад	Аналіз рахунку 361 за Листопад 2023 р.				
Виробництво	Виведені дані: БО (дані бухгалтерського обліку)				
ОЗ і НМА	Кор. Рахунок	Дебет	Кредит		
Кадри	Початкове сальдо	555 987,60			
Зарплата	3		3 000,00		
	31		3 000,00		
	7	3 000,00			
	70	3 000,00			
	Оборот	3 000,00	3 000,00		
	Кінцеве сальдо	555 987,60			

Рисунок 2.8 – Сформований документ «Аналіз рахунку 361 за місяць»

Джерело: дані наведено на основі програмного забезпечення підприємства

Стандартну перевірку правильності ведення обліку в базі програми можна здійснити за допомогою звіту «Експрес-перевірка», створити який можна за допомогою комбінації дій: «Операції» → «Експрес-перевірка».

Головне	← → ☆ Обороти рахунку 361 за Листопад 2023 р. ТОВ "Сім-Телеком"				
Керівнику	Період:	01.11.2023	–	30.11.2023	...
Банк і каса	Рахунок:	361	▼	ТОВ "Сім-Телеком"	
Продажі	Сформувати	Показати настройки	🔍	🔄	Друк
Купівлі	ТОВ "Сім-Телеком"				
Склад	Обороти рахунку 361 за Листопад 2023 р.				
Виробництво	Виведені дані: БО (дані бухгалтерського обліку)				
ОЗ і НМА	Рахунок	Початкове сальдо Дт	Початкове сальдо Кт	Оборот Дт	7
Кадри	Контрагенти	555 987,60		3 000,00	3 000,00
Зарплата	Біла акація	10,80			3 000,00
Операції	Будівельник	30 240,00			3 000,00
Звіти	Візіо	155 372,80		3 000,00	3 000,00
	Крупський	1 100,00			3 000,00
	Пілот ТД	37 620,00			
	Спілка інвалідів та пенсіонерів України	3 420,00			
	СтройКомплект	29 388,00			
	Трейд+	298 836,00			
	Разом	555 987,60		3 000,00	3 000,00

Рисунок 2.9 – Сформований документ «Обороти по рахунку 361 за місяць»

Джерело: дані наведено на основі програмного забезпечення підприємства

Звіт дозволяє перевірити: відповідність ведення обліку положенням облікової політики; стан бухгалтерського обліку (в т.ч. коректне сальдо); правильність ведення касових операцій; правильність ведення обліку ПДВ.

Даний звіт дозволяє не тільки отримати інформацію про реальні помилки, але й отримати попередження, на які потрібно звернути увагу.

Використання програмного забезпечення «BAS: Бухгалтерія» в практичній діяльності допоможе зробити бухгалтерський облік швидким і зручним. Так, наприклад, форма 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» формується в програмі з урахуванням усіх вимог, оскільки форма регламентованої звітності оперативно оновлюється за допомогою вбудованих параметрів оновлення конфігурації. Варто нагадати, що форми бухгалтерської звітності регулюються державними органами відповідно до нормативних актів.

Робота з регламентованими звітами організована наступним чином:

- = форма для складання регламентованого звіту містить бланк звіту, тобто табличний документ платформи, що працює в режимі введення даних, а також діалог управління заповненням і друком даного звіту;

- = графи звіту пофарбовані в різні кольори;

- = графи жовтого кольору можна заповнювати вручну;

- = графи зеленого кольору обчислюються автоматично на підставі даних, які введені в інших графах;

- = у верхній частині діалогу можна вказати дату підписання звіту.

Після заповнення звіту потрібно його зберегти. У разі потреби регламентований звіт можна роздрукувати або вивантажити в електронному вигляді. Структуру звіту можна частково змінювати вручну, що позначається відповідним кольором рядків:

- білі, які неможливо змінити;

- темно-зелені також неможливо змінити, оскільки вони є підсумковими значеннями на основі даних інших рядків;

- жовтого кольору — спеціально призначені рядки для розшифровок, заповнення вручну (можна додавати або видаляти значення у жовтих рядках);

- світло-зеленого — рядки автоматично заповнюються за даними інформаційної бази, але можна правити від руки.

У кожній формі регламентованої звітності є відповідні інформаційні графи.

«Одиниця виміру» – визначає відображення сумових показників у відповідній формі звітності. Показник може бути встановлений в гривнях, в тисячах або мільйонах гривень. Дане налаштування може використовуватися тільки при заповненні звіту – для друку або вивантаження даних звіту в електронному форматі, одиниці виміру і точність повинні бути зазначені відповідно до порядку заповнення (наприклад, податкові декларації складаються в гривнях, бухгалтерська звітність – в тисячах або мільйонах гривень та ін.).

«Організація» – у даній графі відображається найменування підприємства, для якого складається звіт. Найменування підприємства не редагується.

«Дата підпису» – встановлюється при відкритті звіту відповідно до робочої дати, зазначеної в програмі. Зазначений елемент відображається на всіх аркушах звіту, на яких зазначається дата.

«Автоматичний розрахунок» – відмітка, встановлення якої відключає автоматичний розрахунок показників звіту за даними інших показників. В екранній формі звіту показники, для яких передбачено автоматичний розрахунок, виділені зеленим кольором. Після встановлення відмітки «Автоматичний розрахунок», розрахунок таких показників потрібно виконувати самостійно.

«Коментар» – у графі коментаря можна вказати довільний текст – будь-які пояснення до звіту. Коментар виводиться в журналі звітів.

Кнопка «Заповнити» присутня у формі тих звітів, для яких передбачена можливість автоматичного заповнення за даними інформаційної бази. Після натискання даної кнопки звіт буде заповнений автоматично.

Кнопка «Очистити» виконує очищення вмісту звіту.

Якщо звіт не збережено, то помилково очищений звіт можна закрити, відповівши на запитання про збереження змін «Ні», і відкрити повторно. При включеному механізмі автозбереження звіт буде автоматично зберігатися з періодичністю, заданою в налаштуваннях форми «Регламентована і фінансова звітність».

Кнопка «Вивантажити ...» присутня у тих формах звітності, для яких передбачена можливість подання відповідного звіту в електронному вигляді.

Кнопка «Розширити поле бланку» виконує функцію перемикача. При її натисканні зникають службові поля «над» і «під» бланком звіту, а поле бланка звіту розширюється майже на все діалогове вікно.

Для друку звіту використовується кнопка «Друк», яка розташована в нижній частині форми регламентованого звіту. При її натисканні з меню, можна вибрати одну з наступних дій:

- «Друкувати відразу» – друк звіту відразу на принтері, без попереднього перегляду;
- «Показати бланк» – виведення звіту у вигляді підготовленої друкованої форми з метою попереднього перегляду та редагування.

При виборі пункту «Показати бланк» на екран комп'ютера користувача буде виведено вікно попереднього перегляду друкованої форми звіту.

При підготовці друкованої форми прикладне рішення автоматично розбиває звіт на сторінки і нумерує їх, а також знімає кольорові виділення комірок. Друкована форма звіту доступна для перегляду за окремими сторінками.

В межах діалогу, що розташовується зліва від межі бланку, можна управляти переглядом сторінок, відзначити сторінки звіту, які передбачається виводити на друк (попередньо будуть відзначені всі сторінки), вказати кількість копій, змінити порядок виведення сторінок на друк.

У процесі попереднього перегляду за допомогою кнопки «Зберегти» можливе редагування сформованого звіту та зберігання на диску файлів, зазначених сторінок звіту. Для зберігання сформованих звітів зручніше використовувати журнал регламентованих звітів.

Із заповненим регламентованим звітом можна поводитися як з табличним документом системи: його можна відредагувати як окремий табличний документ і зберегти на диску у вигляді файлів. Набагато зручніше один раз сформовані регламентовані звіти зберігати безпосередньо в інформаційній базі.

Якщо після формування регламентованого звіту натиснути в нижній частині його форми кнопку «Записати», то звіт збережеться в журналі регламентованих звітів.

Підсумовуючи вище викладене, можна констатувати, що облік в цілому на підприємстві знаходиться на належному рівні.

Разом з тим, аналіз економічної літератури показав, що на сьогоднішній день серед науковців не існує єдиного підходу до визначення дебіторської заборгованості. В той же час, не викликає сумніву вагомість впливу дебіторської заборгованості на забезпечення стабільної та безперебійної роботи підприємства.

Висока частка дебіторської заборгованості в активах підприємства, особливості її руху впливають на фінансовий стан, рівень платоспроможності й фінансової стійкості суб'єктів господарювання, що визначає необхідність та значимість управління нею. Ефективне управління дебіторською заборгованістю спрямоване на оптимізацію загального розміру та забезпечення своєчасної її оплати.

Розглянувши різні підходи до управління дебіторською заборгованістю доцільно зазначити, що вони не суперечать, а доповнюють один одного. Основними критеріальними оцінками в процесі прийняття рішень є: ліквідність і платоспроможність; фінансова стійкість; оборотність і рентабельність; вартість відволікання й залучення фінансових ресурсів; рівень ризиків. Дані цільові настанови відповідають двоєдиній базовій цілі бізнесу у вигляді збільшення прибутку й здатності генерувати достатні для ведення підприємницької діяльності кошти.

Узагальнюючи вищезазначене, систему управління дебіторською заборгованістю правомірно визначити як складову частину загального управління оборотними активами й маркетингової політики підприємства, що спрямована на розширення обсягу реалізації продукції та полягає в оптимізації загального розміру цієї заборгованості та забезпеченні своєчасної її оплати.

На основі систематизації поглядів вітчизняних вчених можна визначити основні складові формування системи управління дебіторською заборгованістю (рисунок 2.10).



Рисунок 2.10 - Формування системи управління дебіторською заборгованістю

Джерело: сформовано автором особисто

Наслідком впровадження ефективної системи управління дебіторською заборгованістю мають стати: забезпечення безперервної роботи підприємства; зниження обсягів вільних поточних активів, і, як наслідок, зниження витрат на їх фінансування; прискорення обігу оборотних активів; максимізація прибутку підприємства при збереженні ліквідності; підвищення рівня фінансової безпеки підприємства

2.3 Формування та подання звітності через програму «М.Е.Дос»

Товариство з обмеженою відповідальністю «СІМ - ТЕЛЕКОМ» для подання звітності до контролюючих органів та обміну юридично значущими первинними документами між контрагентами в електронному вигляді використовує поширене

українське програмне забезпечення «М.Е.Дос» (*My Electronic Document*, також *Medoc*, *Медок*).

Модуль «Звітність» системи «М.Е.Дос» призначено для того, щоб подавати звітність в електронному вигляді до контролюючих органів. Основними завданнями модуля є заощадження часу та спрощення роботи облікових працівників.

Разом з «М.Е.Дос» можна подавати звітність до:

- Державної податкової служби України (ДПСУ);
- Державної служби статистики України;
- Пенсійного фонду України;
- Державного центру зайнятості;
- Фонду соціального страхування.

М.Е.Дос «Звітність» автоматично заповнює реквізити контролюючого органу, контролює правильність заповнення бланку та робить автоматичний підрахунок. Під час роботи в модулі «Звітність», можна завжди відстежити статус документа на будь-якому етапі обробки.

Програма «М.Е.Дос» дає можливість здійснювати повний цикл роботи із звітами:

- створення, заповнення звітів та їх перевірка;
- підписання звітів кваліфікованим електронним підписом;
- відправка звітів у зашифрованому вигляді;
- отримання квитанцій про доставку та прийняття звітів;
- відправка до контролюючих органів різних форм запитів.

«М.Е.Дос» передбачає можливість автоматичного перенесення сформованих звітів із системи «BAS: Бухгалтерія» за допомогою програми «БДЖОЛА».

Для того, щоб створити звіт у програмі «М.Е.Дос» виконують наступну послідовність дій: «Головне меню» → «Звітність» → «Реєстр звітів» (далі потрібно два рази кліпнути мишею на реєстрі звітів та вибрати період, за який будете подавати звіт (місяць/квартал/рік)).

Потім у меню «Файл» потрібно вибрати «Створити звіт», після чого відкриється перелік бланків, які використовують для створення звітів. З метою полегшення пошуку, бланки згруповані в розділи за контролюючими органами, до яких їх подають.

Для обрання потрібного бланку, переходять до нього у лівій частині вікна та подвійним кліком миші можна його розкрити. Далі обирають підрозділ, у правій частині вікна потрібно знайти необхідну форму звіту та натиснути кнопку «Створити».

Позначення бланків в повній мірі відповідає законодавчим актам України.

В позначенні бланка перша буква вказує на контролюючий орган до якого подається звіт:

* J (для юридичних осіб) і F (для фізичних осіб-підприємців) – Державна податкова служба України;

* S – Державна служба статистики;

* C – Фонд соціального страхування України.

Перелік доступних для створення бланків, у залежності від обраного періоду подачі документа, змінюється, що дозволяє оминати помилки при зазначенні звітного періоду.

Бланк звіту, який потрібно заповнити, відкриється в окремому вікні.

Графи, які у звіті виділені кольором, повинні бути обов'язково заповнені. Якщо форма допускає заповнення динамічної таблиці, то кількість рядків у ній можна регулювати кнопками та . До деяких граф звіту підключені довідники (кнопка). Для того, щоб заповнити таку графу потрібно натиснути на кнопку та вибрати зі списку потрібне значення.

Програма «М.Е.Дос» передбачає значну кількість регламентованих довідників контролюючих органів, що дає змогу суттєво скоротити час на заповнення звіту. Також можна сформувати власні довідники для подальшого їх використання при заповненні звітів.

Для автоматизації імпорту документів з «BAS: Бухгалтерія» в «М.Е.Дос» ТОВ «СІМ – ТЕЛЕКОМ» використовує спеціальну програму «Медова стиківка» або «БДЖОЛА», які призначені для перенесення даних.

Програма може передавати наступні звіти:

1. Для квартальних періодів, зокрема нашого товариства, це форми:

= S0110011 1-м, 2-м. Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва;

а також форма Державної служби статистики:

= S0301011 1-ПВ. Звіт з праці (місячна);

Програма «М.Е.Дос» має можливість перевірити коректність заповнення документів за алгоритмами камеральної перевірки контролюючих органів. Система перевірки контролює числові розрахунки, правильність даних та контроль пов'язаних форм, що дає можливість мінімізувати ризики подачі невірних заповнених документів.

Для того, щоб виконати перевірку, у відкритому вікні на закладці «Наступні дії» потрібно вибрати «Перевірити звіт».

Якщо звіт має помилки, програма надасть про це повідомлення. На закладці «Протокол перевірки» у нижній частині звіту можна ознайомитися з причинами, за якими документ не пройшов перевірку. Помилкові записи будуть виділені у звіті червоним кольором. У такому випадку необхідно внести виправлення та провести повторну перевірку документа.

Після успішної перевірки звіту з'явиться повідомлення: «Помилки відсутні!». Тільки в такому випадку можна перейти до підписання звіту та відправки його до контролюючого органу.

Перед подачею звіту його потрібно підписати кваліфікованим електронним підписом.

Послідовність накладання підписів на звіт наступна:

- перша – КЕП керівника (директора);
- друга – КЕП головного бухгалтера (бухгалтера);
- третя – КЕП печатки підприємства.

У випадку відсутності підпису, печатки підприємства, документ підписується лише підписом керівник, оскільки у ТОВ «СІМ – ТЕЛЕКОМ» головний бухгалтер згідно штату відсутній, то звітність має лише Електронний підпис керівника товариства. Для підписання документу кваліфікованим електронним підписом на закладці «Наступні дії» потрібно вибрати «Передати звіт на підпис».

У графі «Підпис» вказується шлях до секретних ключів на комп'ютері. Потрібно ввести пароль та натиснути кнопку «ОК». Документ підписується встановленим комплектом підписів.

Для відправлення звіту на закладці «Наступні дії» потрібно обрати «Відправити у контролюючий орган».

У вікні «Вибір адресата» буде вказана адреса контролюючого органу, до якого буде поданий звіт. Для його відправки потрібно натиснути кнопку «ОК». При відправці документу до контролюючого органу його потрібно зашифрувати. З цією метою використовується сертифікат шифрування, який отримується при оформленні КЕП (ЕЦП).

За Законом України «Про електронні довірчі послуги», кваліфікований електронний підпис (КЕП) - це удосконалений електронний підпис, який створюється з використанням засобу кваліфікованого електронного підпису і базується на кваліфікованому сертифікаті відкритого ключа.

Щоб отримати кваліфікований електронний підпис, необхідно перейти на сайт Акредитованого центру сертифікації ключів ПриватБанку: acsk.privatbank.ua. Вибрати вкладку «Online-сервіси» та натиснути «Отримати сертифікат».

У наступному вікні необхідно ввести пароль для сертифікату шифрування (шифрування печатки або шифрування підпису директора, якщо печатка відсутня) і натиснути кнопку «ОК». Після зазначеної комбінації дій документ буде зашифрований та відправлений до контролюючого органу.

В програмі «М.Е.Дос» можна підписати та відправити одночасно декілька підготовлених звітів. Для цього в реєстрі звітів потрібно виділити всі готові до подачі документи, та натиснути на панелі інструментів кнопку «Відправити» і

ввести паролі до секретних ключів. Звіт можна вважати зданим тільки після того, як було отримано відповідь від контролюючого органу – квитанцію про прийняття звіту.

Для отримання відповіді про результати перевірки та прийняття документа потрібно натиснути на панелі інструментів кнопку «Отримати повідомлення».

У вікні «Підпис» необхідно ввести пароль на кваліфікований електронний підпис печатки шифрування та натиснути кнопку «ОК».

Квитанція № 1	
Платник податків:	38244540 (код згідно з ЄДРПОУ або РНОВПІ або серія та номер паспорта) ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "СІМ-ТЕЛЕКОМ" (найменування або прізвище, ім'я, по батькові) cabinet@sfs.gov.ua (адреса електронної пошти (E-mail))
Документ:	S0110012 (код форми документа) 1-м, 2-м. Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва (назва документа звітності) 591010038244540S011001210000001122020.XML (ім'я файлу) звітний документ (стан документа) Рік: 2020 р. 2020 (місяць звітного періоду) (звітний рік) 01.03.2021 (граничний термін подання (для уточнюваних не зазначених))
Підписи документа:	печатка: Керівник або фізична особа – платник податку, або співробітник з правом підпису ПН бухгалтер: (код згідно з ЄДРПОУ або РНОВПІ або серія та номер паспорта) ВОЛЧЕНКО МИХАЙЛО БОРИСОВИЧ, сертифікат № 01ec24a20066db2600000004a11d89a3f97d6c видавець: UA-14360570-2018 АЦСК АТ КБ «ПРИВАТБАНК» (РНОВПІ або серія та номер паспорта) (прізвище, ім'я, по батькові) (РНОВПІ або серія та номер паспорта) (прізвище, ім'я, по батькові)
Результат обробки:	Документ доставлено до Державної податкової служби України ДОКУМЕНТ ЗБЕРЕЖЕНО НА ЦЕНТРАЛЬНОМУ РІВНІ. Присутні попередження. Через певний час подбайте про прийом квитанції №2 щодо результатів перевірки та прийняття/неприйняття Вашого електронного документа. 08.02.2021 11:40:05 (дата) (час)
Виявлені помилки:	Додатково повідомляємо - Особистий ключ електронного підпису розміщено на незахищеному носії інформації, при цьому відповідно до вимог Закону України «Про електронні довірчі послуги» – особистий ключ кваліфікованого електронного підпису повинен зберігатись у захищеному носії інформації (у кваліфікованому засобі електронного підпису).
Сертифікат:	№ '01ec24a20066db2600000004a11d89a3f97d6c2b', видавець: 'UA-14360570-2018' АЦСК АТ КБ «ПРИВАТБАНК», найменування: 'ВОЛЧЕНКО МИХАЙЛО БОРИСОВИЧ'.
Відправник:	Відправник: Автоматизована система "Єдине вікно подання електронних документів" ДПС України, версія 2.3.4.82 (інформація про відправника)

Ексклюзивні матеріали, інфографіки, сервіси, анонси та роз'яснення на telegram-каналі ДПС
https://t.me/tax_gov_ua ДПС повідомляє про функціонування «Єдиного Вікна подання електронної звітності», скористатись яким можна за адресою:
<https://www.tax.gov.ua/elektronna-zvitnist/prymannya-fa-obrobka-elektronnih-dokumentiv-its-edine-vikno/>

Рисунок 2.10 – Квитанція №1

Джерело: дані наведено на основі програмного забезпечення підприємства

У правому нижньому куті програми буде відображений процес перевірки пошти та отримання відповідей – «Завантаження повідомлень».

У випадку наявності нових вхідних повідомлень у вікні «Отримано повідомлення» з'явиться коротка інформація про отримані квитанції.

У випадку, коли до звіту прийшли квитанції, то з'являться вкладки: «Повідомлення», «Квитанція № 1», «Квитанція № 2». Для ознайомлення з текстом повідомлень переходять на відповідну вкладку звіту. При потребі квитанції можна роздрукувати.

Квитанція № 2	
Платник податків:	38244540 (код згідно з ЄДРПОУ або РНОКПП або серія та номер паспорта) ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "СІМ-ТЕЛЕКОМ" (найменування або прізвище, ім'я, по батькові)
Документ:	(адреса електронної пошти (E-mail)) (код форми документа) 1-м, 2-м. Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва (назва документа звітності) 590080038244540S011001310000001122021.XML (ім'я файлу) (стан документа) Рік, 2021 р. 2021 (назва звітного періоду) (жінний рік) ** (граничний термін подання (для уточнюваних не зазначається))
Підписи документа:	(зазначається лише в залежності від статусу особи платника податків та складу посадових осіб, що мають право підпису): печатка: (код згідно з ЄДРПОУ або РНОКПП або серія та номер паспорта) (найменування або прізвище, ім'я, по батькові) Керівник або фізична особа – платник податку, або співробітник з правом підпису ПН (РНОКПП або серія та номер паспорта) (прізвище, ім'я, по батькові) бухгалтер: (РНОКПП або серія та номер паспорта) (прізвище, ім'я, по батькові)
Результат обробки:	Документ доставлено до (код органу ДФС України) (назва органу ДФС України) Звіт відповідає формату, визначеному Держстатом України. Кваліфіковані електронні підписи перевірено. Звіт прийнято для подальшої обробки. У випадку виявлення помилок при здійсненні обробки даних звіту в органах державної статистики та(або) необхідності надання уточнень Вам буде повідомлено додатково. Попередження: В адресній частині поле, яке передбачене для номеру телефону повинно містити дані або "1" (прочерк).. 08.02.2022 15:13:19 (дата) (час) Реєстраційний № 9004341629
Виявлені помилки:	-
Відправник:	Центр обробки електронних звітів Держстату України (інформація про відправника)

Рисунок 2.11 – Квитанція №2

Джерело: дані наведено на основі програмного забезпечення підприємства

Відображення статусу документа та етапи його обробки в реєстрі звітів дозволяє вчасно проконтролювати прийняття звіту.

Контролюючі органи у відповідь на відправлений звіт надсилають три документи:

1. «Повідомлення про отримання звітності» – «Звіт доставлено в поштову скриньку..» контролюючого органу.

2. «Квитанція № 1» (рисунок 2.10):

* «Документ доставлено до центрального рівня Державної податкової служби України...документ збережено на центральному рівні»;

* «Звіт ... успішно прийнято для подальшого опрацювання».

3. «Квитанція № 2» (рисунок 2.11):

* «Реєстраційний номер документу...документ прийнято»;

* «Пакет прийнято. Результат обробки: автоматична обробка електронного документу/звіту виконана вдало (перелік попереджень за наявності). Дані завантажено до Реєстру застрахованих осіб».

У випадку, якщо контролюючий орган з будь-якої причини відхилив звіт, його потрібно скопіювати, внести виправлення, повторно підписати та відправити.

Після отримання позитивної квитанції № 2 – процес роботи із звітом можна вважати таким, що завершений. Звіт буде зберігатися в розділі «Реєстр звітів» в періоді, за яким був поданим.

РОЗДІЛ 3

ОПОДАТКУВАННЯ РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ЗВ'ЯЗКУ

3.1 Організація оподаткування на підприємствах в сучасних умовах

В сучасних умовах саме підприємці реалізують нові ідеї, упроваджують наукові розробки, пов'язані з господарським ризиком в умовах війни. Рушійною силою економіки та основою середнього класу в усьому розвиненому світі вважають підприємництво. Його діяльність забезпечує зайнятість населення, надходження податкових та інших платежів до бюджету, потужний чинник розвитку науково-технічного прогресу, здорове конкурентне середовище в різних галузях економіки.

Тому питання організаційних аспектів оподаткування на підприємстві і їх законодавчо-нормативне забезпечення в умовах війни та цифровізації є актуальним.

Бухгалтерія – це фінансовий тил компанії. Якщо відбувається будь-яка господарська операція підприємства, вона повинна бути своєчасно відображена в бухгалтерському обліку. У разі не ведення бухгалтерського обліку на безперервній основі у певний час відбувається накопичення здійснених господарських операцій, проведення яких потім буде тривалим і коштовним, що вкладається в місткий термін відновлення бухгалтерського обліку.

Безліч аспектів та методів бухгалтерського обліку під час воєнного стану змінились.

По-перше, суб'єкти господарювання мають можливість подати заяву про застосування спрощеної системи оподаткування за ставкою 2% доходу онлайн. Крім того, у мобільному застосунку Дія можна подати декларацію платника єдиного податку 2% та сплатити його.

По-друге, усі підприємці звільнені від сплати ЄСВ за себе на період дії воєнного стану і 12 місяців після його завершення.

По-третє, на період воєнного стану відсутні штрафи за несвоєчасну сплату податків та подачу звітів.

По-четверте, дозволено формувати податковий кредит із ПДВ без зареєстрованих податкових накладних за лютий-травень 2022 року.

По-п'яте, звільнені від плати за землю, екологічного податку та податку на нерухомість платники, на території яких велись бойові дії.

Окрім війни, на організацію бухгалтерського обліку, а особливо оподаткування підприємств впливає діджиталізація та цифровізація, які спрощують цей процес. Варто узагальнити якісні характеристики звітності в розрізі цифрових трендів.

До ключових напрямів, які характеризують зміни в бухгалтерському обліку під впливом цифровізації належать:

1. Зміна процесів ведення обліку, технології і методології отримання, зберігання і надання інформації (технології блокчейн, програмні роботи та програми для роботи із великими масивами даних).

2. Зміна взаємодії між зацікавленими сторонами, зменшення інформаційної асиметрії.

3. Зміни в об'єктах бухгалтерського обліку: трансформація існуючих, поява нових.

4. Посилення якісних характеристик облікової інформації (своєчасності, прозорості, достовірності), поява нових функцій обліку.

Також завдяки цифровізації в Україні у додатку Дія можна зареєструвати фізичну особу підприємця та обрати загальну чи спрощену систему оподаткування.

Реєстрація відбувається в автоматичному режимі без участі державного реєстратора. Для цього: – Вам знадобиться електронний підпис (кваліфікований електронний підпис); – Зареєструватися чи авторизуватись (якщо вже зареєстровані) у кабінеті громадянина на diia.gov.ua за допомогою електронного

підпису; – Заповнити онлайн-форму на отримання послуги; – Заповнену заяву на реєстрацію підприємства буде перевірено та автоматично надіслано до ЄДР для проведення державної реєстрації в автоматичному режимі без участі державного реєстратора; – Якщо ви обрали систему оподаткування (як загальну, так і спрощену), то відповідні відмітки проставляються в заяві про державну реєстрацію. Заява автоматично буде направлена до податкової за місцем вашої реєстрації або за місцем провадження господарської діяльності; – Якщо ви ще не обрали систему оподаткування, то там є підказка, яка допоможе визначитися.

Разом з тим, слід пам'ятати та враховувати, що під час воєнного стану нормативно-правове забезпечення регулювання податкової сфери поповнилося такими регламентами, які б мали спростити певні процеси у сфері оподаткування:

- * Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання обкладення податком на додану вартість за нульовою ставкою у період воєнного стану» від 2 березня 2022 року №178;

- * Роз'яснення Державної податкової служби України «Щодо сплати податків у зв'язку з запровадженням воєнного стану в Україні, з огляду на військову агресію Російської Федерації проти України» від 27.02.2022 року;

- * Роз'яснення Державної податкової служби України »ПДВ в умовах воєнного стану» від 16.03.2022 року.;

- * Роз'яснення Державної податкової служби України «Плата за землю у період дії воєнного стану» від 29.03.2022 року;

- * Роз'яснення Державної податкової служби України «Екологічний податок в умовах дії воєнного стану» від 12.04.2022 року;

- * Роз'яснення Державної податкової служби України «До уваги платників податків, які бажають обрати спрощену систему з особливостями оподаткування на період дії воєнного, надзвичайного стану» від 18.04.2022 року.

Завдяки змінам у Перехідні положення Податкового Кодексу під час дії воєнного / надзвичайного стану в Україні податкова не буде штрафувати платників податків за несвоєчасну сплату податків, несвоєчасне подання податкової звітності, якщо граничний строк подання звітності припав на період з

24.02.2022 року до останнього дня місяця припинення воєнного стану, несвоєчасну реєстрацію податкових і акцизних накладних, несвоєчасне подання електронних документів про фактичні залишки та обсяг обігу пального, спирту етилового тощо [18].

У той же час, з метою уникнення штрафних санкцій, передбачених ПКУ, за наведені вище податкові порушення, всі податкові обов'язки необхідно виконати протягом 6 місяців після припинення воєнного стану в Україні.

Вважаємо, що уваги потребує, також, той факт, що відповідно до змін внесених у Перехідні положення Податкового Кодексу, від фінансової відповідальності звільняються саме ті платники податків, які через війну дійсно не можуть виконати податкові зобов'язання. Тому, вважаємо, що тим платникам податків, які все-таки мають можливість виконувати податкові зобов'язання, краще їх все-таки виконувати. А в разі, якщо такої можливості дійсно немає, то задля уникнення спорів з податковою службою - платникам податків, на нашу думку, варто звертатися до Торгово-Промислової Палати України задля отримання індивідуального сертифікату про засвідчення форс-мажорних обставин, не зважаючи на те, що Торгово-Промислова Палата України 28.02.2022 року розмістила на офіційному сайті загальний сертифікат про засвідчення форс-мажорних обставин, який так би мовити, має підтверджувати форс-мажор для всіх підприємств України, але як податкова прийме таке підтвердження на практиці нині - спрогнозувати складно.

На час воєнного стану встановлено мораторій на проведення перевірок податковими органами, а розпочаті перевірки мають бути зупинені, крім камеральних перевірок, пов'язаних із заявленими до відшкодування сумами ПДВ, і крім фактичних перевірок.

Таким чином, незважаючи на мораторій на штрафні санкції, однаково, у разі встановлення порушень за результатами камеральної і/або фактичної перевірки, уникнути відповідальності, передбаченої податковим кодексом, платникам податків не вдасться.

Розглянемо зміни щодо розмірів ставок ПДВ під час дії воєнного стану.

Так, під час дії воєнного / надзвичайного стану встановлено ставку ПДВ у розмірі 7% для операцій з ввезення в Україну та постачання в Україні (як імпортованих так і вироблених в Україні) бензинів моторних, важких дистилатів, скрапленого газу, на які встановлено ставку акцизного податку 0,00 євро за 1000 літрів, і нафти / нафтопродуктів за кодами УКТ ЗЕД 2709 00 10 00 та 2709 00 90 00.

Щодо формування податкового кредиту за операціями постачання за ставкою ПДВ 7%, то, якщо підприємство до введення нової ставки 7% придбало товар / послугу за ставкою 20%, а після введення ставки 7% використовує раніше придбані по ставці 20% товари / послуги в операціях по ставці 7%, то податковий кредит сформований раніше по ставці 20% коригувати не потрібно.

Щодо можливості формування від'ємного значення суми податку на додану вартість, визначеного як різниця між сумою податкового зобов'язання за ставкою 7% та сумою податкового кредиту за ставкою 20%, то таке від'ємне значення не підлягає відшкодуванню з державного бюджету, а зараховується до складу податкового кредиту та зменшує суму податкових зобов'язань до сплати в бюджет у наступних звітних періодах.

Звідси виходить, що, якщо в платника податку, який протягом звітного періоду здійснював операції з постачання за ставкою 7%, за результатом звітного періоду різниця між сумою податкового зобов'язання та податкового кредиту у декларації з ПДВ від'ємна, то така від'ємна різниця не може бути задекларована (ні в поточному звітному періоді, ні в наступних звітних періодах) до бюджетного відшкодування, а має бути зарахована виключно до складу податкового кредиту наступних звітних періодів. Щоправда, ця тимчасова заборона на заяву бюджетного відшкодування не стосується тієї ситуації, коли платник ПДВ у звітному періоді здійснював експорт товару і за рахунок експорту за ставкою 0% за результатом звітного періоду в нього в декларації з ПДВ вийшла від'ємна сума різниці між податковим зобов'язанням та податковим кредитом.

Гарні новини для платників податку на прибуток, до яких відноситься і об'єкт дослідження, які активно займаються благодійністю під час війни, адже завдяки змінам у Податковому Кодексі:

- * добровільне безоплатне передання / відчуження / вилучення товарів, зокрема підакцизних, надання послуг на користь Збройних Сил України, СБУ та іншим військовим формуванням, лікарням, органам влади не вважається операцією реалізації для цілей оподаткування. Тобто, мабуть, з погляду податку на прибуток, йдеться, що такі операції реалізації не відображаються в Додатку РІ декларації з податку на прибуток і тому не коригують фінансовий результат до оподаткування...

- * платники податку можуть не збільшувати фінансовий результат до оподаткування на суму безоплатних передань у розмірі, що перевищує 4% об'єкта оподаткування попереднього року, якщо під час дії воєнного стану такий платник податку на прибуток добровільно передав кошти або спеціальні засоби індивідуального захисту (каски, бронежилети, технічні засоби спостереження, лікарські засоби та медичні вироби, засоби особистої гігієни, продукти харчування, а також інші товари, послуги за переліком, що визначається Кабінетом Міністрів України), які добровільно перераховані / передані ЗСУ, СБУ та іншим військовим утворенням створеним відповідно до Закону, на спеціальний рахунок НБУ для ЗСУ, лікарням.

Таким чином, мабуть, нині вигідніше, з погляду податку на прибуток, добровільно передавати товари / послуги за переліком, який визначається Кабінетом Міністрів України, безпосередньо на пряму ЗСУ та іншим військовим формуванням, а не через благодійну (неприбуткову) організацію.

З 1 квітня 2022 року та до припинення дії воєнного / надзвичайного стану фізичним особам-підприємцям і юридичним особам надана можливість перебувати на Єдиному податку групи 3 зі ставкою податку в розмірі 2% від обороту. Під оборотом мається на увазі - отримані кошти в готівковій / безготівковій, матеріальній / нематеріальній формах за реалізовані товари, роботи, послуги.

Але задля того, щоб підприємство, яке вирішило перейти на цю систему, таки мало змогу на неї перейти, воно має відповідати таким критеріям, як дохід за попередній рік не більше 10 млрд. грн.; вид діяльності - все окрім азартної гри, обміну валют, торгівлі підакцизними товарами, корисними копалинами, ввезення авто; типи підприємств - всі крім фінансових установ, страховиків, нерезидентів. Обмеження щодо кількості працюючих осіб до цієї групи платників єдиного податку не застосовується.

Наразі деякі підприємства вже встигли з 1 квітня 2022 року перейти на цю систему оподаткування завдяки поданні заяви до податкової служби за місцем податкової адреси на перехід до 31 березня 2022 року включно. А ті підприємства, які тільки планують перехід можуть подати зараз заяву і тоді перехід відбудеться з наступного робочого дня. Для новостворених підприємств перехід відбувається з дати їхньої державної реєстрації в разі подання заяви протягом 10 робочих днів з дати державної реєстрації. При цьому, подаючи заяву на перехід - подавати розрахунок доходу за попередній рік не потрібно.

Податковим звітним періодом є календарний місяць. Тому подавати звітність треба протягом 20 календарних днів наступних за звітним місяцем, а платити податок треба протягом 10 календарних днів після граничної дати подання звітності.

Платники єдиного податку групи 3 на 2% звільнені від нарахування, сплати та подання податкової звітності з податку на прибуток підприємств, податку на доходи фізичних осіб в частині доходів від господарської діяльності, податку на додану вартість. Також, звільнення діє і на податок на нерухомість і на плату за землю. Також, під час імпорту товару платник єдиного податку по ставці 2% тимчасово (з 01.04.2022 року до дати закінчення дії воєнного стану) звільняється від сплати податку на додану вартість та ввізного мита (крім пива, алкоголю, тютюну, рідини для електронних сигарет, спирту), але тільки, якщо ввезення такого товару відбувається не з країни-агресора (РФ) і/або з країн, які підтримують дії агресора в Україні (як Білорусь), і/або з тимчасово окупованої території (ТОТ).

По своїй сутності єдиний податок за ставкою 2% - це тимчасовий режим оподаткування, тому, коли дія воєнного / надзвичайного стану в Україні закінчиться, то підприємство автоматично з першого числа місяця наступного за місяцем закінчення дії воєнного стану повернеться до свого старого режиму оподаткування. І, також, якщо підприємство спробує перебувати на цій податковій системі, але ця система йому не сподобається, то таке підприємство зможе подати заяву про відмову від цієї системи оподаткування в будь-який час.

Але рекомендуємо підприємствам, які ще розмірковують, - переходити їм на цю систему чи ні, - добре подумати над цим, адже не всім така система може підійти в економічному плані.

Вважаємо, що зміни в оподаткуванні через введення в Україні воєнного стану загалом підтримають бізнес в економічному плані та допоможуть вистояти випробування під назвою війна.

3.2 Діюча система оподаткування на об'єкті дослідження

Вивчивши внутрішні нормативні документи ТОВ «Сім-Телеком», фінансову та податкову звітність товариства за досліджуваний період, можна з впевненістю констатувати, що на сьогодні підприємство знаходиться на загальній системі оподаткування.

Об'єкт дослідження ТОВ «Сім-Телеком», на сьогодні задекларував основний вид економічної діяльності, за КВЕД 61.10 «Діяльність у сфері проводового електрозв'язку», що включає експлуатацію, технічне обслуговування або надання доступу до пристроїв, які передають голосові, текстові, звукові або відеодані з використанням інфраструктури проводового електрозв'язку.

Як ми відмічали раніше, сутність загальної системи оподаткування, заключається в наступному, це умови роботи для підприємців та організацій, які не мають права або їм не вигідно переходити на застосування спрощеного режиму оподаткування. На загальній системі оподаткування не потрібно відповідати

якимось обмеженням за видами діяльності, кількістю співробітників або розмірами доходів.

На відміну від спрощеної системи, загальна система оподаткування відрізняється тим, що сплата податків відбувається від прибутку, а не від отриманого сукупного доходу підприємця. Якщо прибутку немає або він негативний, то податки не сплачуються.

Тут слід пояснити, чим прибуток відрізняється від доходу:

$$\text{прибуток} = \text{дохід} - \text{дозволені витрати.}$$

Не випадково ми виділили слово «дозволені», адже податкові органи не дозволяють підприємству на загальній системі зарахувати до витрат ті:

- які не можете підтвердити офіційним документом;
- які витратили на потреби, не пов'язані з діяльністю як підприємця;
- які витратили на придбання та утримання автотранспорту та нерухомості (основні засоби), адже ви можете користуватися ними в неробочий час тощо.

Найбільш вигідна для малого підприємства загальна система, якщо для здійснення діяльності у нього є чималий перелік підтверджених і необхідних витрат: закупівля різного виду сировини й устаткування, оренда приміщення для бізнесу, оплата комунальних, потрібні часті відрядження тощо. Головне, щоб витрати підприємства були вже сплачені, підтверджені документом і входили до переліку витрат, вказані в Податковому кодексі статті 177, і були пов'язані з прибутком, отриманим вашим підприємством [18].

Податкова система – це сукупність правових норм, що регулюють розміри, форми, методи і терміни стягнення податків і платежів, які мають податковий характер і необхідні державні для виконання її функцій. Комплекс податкових заходів істотно впливає на економічну діяльність господарюючих суб'єктів, стимулюючи економічну і інвестиційну активність.

Практика свідчить, що наслідком збільшення ставок і маси стягнених державою податків завжди є збільшення інформаційних тенденцій. Збільшення маси або напрямку податків призводить до зростання цін веде до погіршення

фінансового становища господарюючих суб'єктів, що характеризується подальшим поглибленням кризи і спадом виробництва у загальноекономічному масштабі.

Інколи підприємства штучно утримують низькі ціни за свою продукцію з метою, щоб, з одного боку зменшити абсолютну масу податкових платежів до бюджету, з іншого, шляхом створення штучного дефіциту здійснювати кінцеву реалізацію своїх товарів за посередництва тіньових комерційних структур. Зрештою все одно спрацює механізм ринку: споживач оплачує продукт за ринкової ціною, Разом із тим для держави стає безглуздом збільшення податків, оскільки основна маса прибутку присвоюється виробником і посередником безконтрольно.

Система оподаткування в Україні являє собою сукупність податків і зборів (обов'язкових платежів) до бюджету та внесків до державних цільових фондів, що справляються у визначеному порядку. Її сьогоdnішній стан можна схарактеризувати як створення основ, реформування самої податкової системи (впровадження податків, характерних для більшості розвинутих країн з ринковою економікою, наприклад, податку на додану вартість, наповнення нових форм оподаткування ринковим змістом.

Податки є формою фінансових відносин між державою і членами суспільства з метою створення загальнодержавного централізованого фонду грошових ресурсів, необхідних для здійснення державою її функцій.

Податкове законодавство України побудоване на наступних принципах:

- * загальність оподаткування;
- * рівність усіх платників перед законом, недопущення будь-яких проявів дискримінації;
- * невідворотність настання визначеної законом відповідальності;
- * презумпція правомірності рішень платника податків;
- * фіскальна достатність;
- * соціальна справедливість;
- * економічність оподаткування;

- * нейтральність оподаткування;
- * стабільність;
- * рівномірність та зручність сплати;
- * єдиний підхід до встановлення податків та зборів.

Відповідно статті 9 Податкового Кодексу України до загальнодержавних податків та зборів віднесено сім податків, підприємство «Сім-Телеком», сплачує наступні:

- податок на прибуток підприємства;
- податок на доходи фізичних осіб;
- податок на додану вартість.

Податок на прибуток підприємств регулюються Розділом III Податкового Кодексу України [18]. Зокрема, у статті 133 надано визначення, хто відноситься до платників податку, у наступній статті зазначено, що об'єктом оподаткування є прибуток із джерелом походження із України та за її межами, який визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, на різниці які визначені відповідними положеннями Кодексу.

Для платників податку, у яких річний дохід від будь-якої діяльності (за вирахуванням непрямих податків), визначений за правилами бухгалтерського обліку за останній річний звітний період не перевищує сорока мільйонів гривень, це стосується об'єкта оподаткування ТОВ «Сім-Телеком», об'єкт оподаткування визначається без коригування фінансового результату до оподаткування на усі різниці (крім від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років).

На сьогодні діє базова (основна) ставка податку в розмірі 18 відсотків (стаття 136 ПКУ).

Як визначено статтею 137, підприємство самостійно нараховує податок, за ставкою 18 %, виходячи від бази оподаткування.

Для ТОВ «Сім-Телеком», як представлено у відповідному додатку до кваліфікаційної роботи, встановлено річний податковий (звітний) період, виходячи з того, що річний дохід від будь-якої діяльності (за вирахуванням непрямих податків), визначений за показниками Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід), за попередній річний звітний період, не перевищує 40 мільйонів гривень. При цьому до річного доходу від будь-якої діяльності (за вирахуванням непрямих податків), визначеного за показниками Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід), включається дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), інші операційні доходи, фінансові доходи та інші доходи.

Фінансовий результат до оподаткування, збільшується на суму нарахованої амортизації основних засобів відповідно до НП(С)БО, у 2022 році підприємство нарахувало амортизації на основні засоби на суму 18,7 тис. гривень.

Товариство складає і подає до Головного управління ДПС у Сумській області, Сумська ДПП Податкову декларацію з податку на прибуток підприємств, затверджену наказом Міністерства Фінансів України від 20.10.2015 року №897.(у редакції наказу №101 від 20.02.2023 року) [22].

Проаналізувавши представлену Податкову декларацію за 2022 рік, зокрема товариство отримало дохід від будь-якої діяльності (за вирахуванням непрямих податків), визначений за правилами бухгалтерського обліку становив 860279 гривень, в свою чергу фінансовий результат до оподаткування (прибуток), визначений у фінансовій звітності до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку склав 93596 гривень. Застосувавши ставку податку, яка на сьогодні діє – 18 %, ми отримали податок на прибуток (позитивне значення) в сумі 16847 гривень.

Виправлення помилок або податкові зобов'язання, інші штрафні санкції та пені, визначені відповідно до Податкового Кодексу України, не пов'язані з виправленням помилок у Податковій декларації не встановлено.

Відповідно, дана сума знайшла своє відображення і у формі 1 «Баланс на 31 грудня 2022 року» по рядку 1621 Пасиву балансу.

Таким чином, ми бачимо, що підприємство своєчасно і в повному обсязі не тільки звітується у відповідний державний контролюючий орган, але і в повній мірі виконує свої зобов'язання перед державним бюджетом, щодо сплати податку на прибуток підприємства.

Наступним загальнодержавним податком є податок на додану вартість, всі питання врегульовані Розділом V Податкового Кодексу України [18].

Зокрема, для цілей оподаткування платником податку є будь-яка, яка проводить господарську діяльність і зареєстрована за своїм добровільним рішенням, як платник податків. ТОВ «Сім-Телеком» зареєструвалося у Сумській міській ДПІ, як платник податку на додану вартість та отримало відповідний підтвердний документ, тобто Витяг з державного реєстру.

Як передбачено пунктом 181.1 статті 181, загальна сума від здійснених операцій з постачання товарів (послуг), що підлягають оподаткування, сукупно перевищує 1000000 гривень, така особа зобов'язана зареєструватися як платник податку у контролюючому органі.

Товариство скористалося пунктом 182.1, та добровільно зареєструвалося як платник податку, не дивлячись на те, що обсяги оподатковуваних операцій є меншими від встановленої суми. Для цього підприємство, подало Реєстраційну заяву, тут обов'язково дотриматися термінів, тобто не пізніше ніж за 10 календарних днів до початку податкового періоду, тобто з цього періоду особа вважається платником податку та має право на податковий кредит і складання податкових накладних.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, веде реєстр платників податку, в якому міститься інформація про осіб, зареєстрованих як платники податку.

Об'єктом оподаткування, згідно статті 185 ПКУ визначено, операції платників податку з постачання товарів, місце постачання яких розташоване на митній території України.

Датою виникнення податкових зобов'язань з постачання товарів (послуг) вважається дата, яка припадає на податковий період, протягом якого відбувається

будь-яка з подій, що сталася раніше: 1) дата зарахування коштів від покупця (замовника) на рахунок платника податку в банку; 2) дата відвантаження товарів (послуг).

Основна ставка податку від бази оподаткування становить 20 відсотків, як це визначено у статті 193. На сьогодні, в умовах військового стану, значна частка операцій взагалі звільняються від оподаткування, і цей перелік на сьогодні становиться все ширше.

В свою чергу, до податкового кредиту відносяться суми податку, сплачені/нараховані у разі здійснення операцій з: придбання або виготовлення товарів та послуг; придбання (будівництво, спорудження, створення) необоротних активів.

Значне полегшення надає Система електронного адміністрування податку на додану вартість, яка забезпечує автоматичний облік в розрізі платників податку, зокрема суми податку, що містяться у складених та отриманих податкових накладних та розрахунках коригування, зареєстрованих в Єдиному реєстрі податкових накладних.

Товариство з обмеженою відповідальністю «СІМ - ТЕЛЕКОМ» для подання звітності до контролюючих органів та обміну юридично значущими первинними документами між контрагентами в електронному вигляді використовує поширене українське програмне забезпечення «М.Е.Дос».

Це надає змогу не лише уникнути помилок, а й дозволяє значно полегшити роботу бухгалтерів при формуванні та передачі податкової звітності.

3.3 Удосконалення системи оподаткування в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду

З початку повномасштабного вторгнення російських військ Верховна Рада ухвалила пакет законів, спрямованих на дерегуляцію і зниження рівня оподаткування в період воєнного стану, а податкова служба призупинила майже всі перевірки підприємств та підприємців.

Натомість банківський сектор миттєво зреагував на потенційні загрози для економіки введенням ряду жорстких обмежень, в тому числі на валютному ринку. Незважаючи на їх відверто антиринковий характер, вжиті НБУ заходи виявилися вкрай дієвими, забезпечили стабільне функціонування економіки та стійкість роботи банківської системи в умовах повномасштабної війни.

В перший день військового вторгнення регулятор в особі НБУ прийняв постанову № 18 від 24.02.2022 року «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану», якою було введено ряд істотних обмежень, зокрема:

- зафіксовано офіційний курс станом на 24.02.2022 року;
- обмежено зняття готівки;
- заборонено видачу коштів в іноземній валюті. Відповідно до статті 5

Постанови заборонено видачу в Україні готівкових коштів в іноземній валюті з рахунку клієнта в іноземній валюті в обсязі, що перевищує в еквіваленті 100000 гривень у день (без урахування комісії банку), крім зняття готівкових коштів в іноземній валюті з рахунків: 1) підприємств та установ, що забезпечують виконання мобілізаційних планів (завдань), Уряду України; 2) на здійснення компенсаційних виплат на довготермінові відрядження та виплат на забезпечення діяльності працівників апаратів військових аташе та апаратів представників Міністерства оборони України при закордонних дипломатичних установах України; 3) Фінансового управління Генерального штабу Збройних Сил України для забезпечення діяльності Збройних Сил України; 4) державних органів, уповноважених згідно із законодавством України здійснювати оперативно-розшукову, контррозвідувальну, розвідувальну діяльність або досудове розслідування; 5) на здійснення виплат на відрядження особам, які входять до складу офіційних делегацій, очолюваних Президентом України, для візитів за кордон, та/або до складу передових груп, що забезпечують підготовку візитів Президента України за кордон; 6) органів та підрозділів Державної служби України з надзвичайних ситуацій на здійснення виплат для виконання завдань за

призначенням, що направляються для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій чи надання гуманітарної допомоги до інших держав;

- зупинено роботу валютного ринку, крім продажу валюти;
- заборонені транскордонні валютні перекази;
- призупинено поповнення електронних гаманців електронними грошима та розповсюдження електронних грошей [19].

З введеними валютними обмеженнями таких масштабів бізнес стикнувся вперше за роки існування ринкової економіки в незалежній Україні. Фактично зупинені всі операції із валютою та перекази коштів за кордон.

Для стримування відтоку валюти з України введено поняття критичного імпорту. Тривалий час імпортери могли купувати валюту для придбання товарів, що входять до переліку товарів критичного імпорту, затвердженого КМУ. Перелік товарів критичного імпорту зазнавав змін десятки разів та в кінцевому підсумку був скасований Кабміном 07.07.2022 року.

UKRSIBBANK BNP Paribas Group продовжує дію пропозиції «Підтримка еквайрингу» зі зниженою базовою комісією до кінця року.

В рамках пропозиції до 31 грудня 2023 року включно для клієнтів середнього та малого бізнесу буде діяти знижена базова комісія – 1,4 % від суми операції за проведення розрахунків платіжними картками MasterCard, Visa та ПРОСТІР через термінали.

Щоби скористатися пропозицією потрібно звернутися до особистого менеджера або до відділення банку, де допоможуть з оформленням послуги на умовах тарифного плану «Торговельний еквайринг СМБ» та відкриттям поточного рахунку у гривні.

UKRSIBBANK підтримує український малий та середній бізнес, сприяє його розвитку і створює сприятливі умови для підприємницької діяльності.

Щоб отримати доступ до послуги інтернет-еквайрингу, замовник має бути юридичною особою або фізичною особою-підприємцем, відкрити бізнес рахунок в UKRSIBBANK та створити мерчант-акаунт на Portmone. Запрошуємо до співпраці компанії, що мають сайт незабороненої законодавством тематики*:

- розміщений на платному домені під єдиним доменним ім'ям і зареєстрований на власника бізнесу;
- з актуальними цінами на товари чи послуги (в гривнях);
- без реклами та лінків, що ведуть на інший ресурс;
- на якому міститься повна юридична та контактна інформація про компанію чи підприємця, політика конфіденційності, договір оферти, умови оплати та доставлення, повернення товару та сплачених коштів тощо.

Додаткові переваги для клієнтів банківського сервісу:

1. Міжнародний рівень захисту даних карток за стандартом PCI DSS.
2. Блокувати гроші на рахунку своїх покупців/замовників на строк до тижня.
3. Виставляти до 100 рахунків одночасно, зокрема за допомогою мобільного або через email.
4. Здійснювати самостійне управління автоматичними платежами.

Зупинимось на порядку розрахунку податку на додану вартість в країнах цивілізованого світу, зокрема в Польщі та за її межами.

ПДВ це податок на додану вартість, що додається до кожної операції. ПДВ з'являється в квитанції під аббревіатурою VAT (ПДВ) кожен раз, коли ми робимо покупку в Польщі. Податкове зобов'язання виникає при звільненні придбаних товарів чи надання послуги.

В країнах Європейського Союзу ПДВ відрізняється, основна ставка коливається між 17 % і 27%, але вона не може бути нижче 15%.

Існує три види ставок ПДВ:

- основна ставка;
- знижена ставка;
- спеціальна ставка.

Базова ставка ПДВ в Польщі за продаж товарів і послуг складає 23%. Закон про ПДВ передбачає кілька знижених податкових ставок:

- 8% - знижена ставка: будівельно-монтажні роботи; реконструкція та обслуговування, пов'язані з житлом і відповідною інфраструктурою, житловими

приміщеннями або їх частинами, за винятком господарських приміщень; деякі послуги громадського харчування.

- 5% - знижена ставка: сільськогосподарська продукція, худоба, книги і спеціалізовані журнали.
- 0% - ставка для внутрішньої доставки і експорту.

Відповідно до Закону про податок на товари і послуги кожен платник податків має право на відшкодування ПДВ. Ви можете обчислити його в розрахунковому періоді за період, за який ви отримуєте рахунок-фактуру, або в один з наступних двох розрахункових періодів: щомісяця або щокварталу.

Ви можете відшкодувати ПДВ в Польщі якщо:

- ви зареєстрований платником ПДВ;
- у вас є документ, що дає право на відрахування ПДВ - рахунок-фактура;
- витрати не поширюються на товари / послуги, тому Закон обмежує можливість утримання ПДВ.

Спліт-платіж або розділений платіж застосовується до ПДВ і діє в кількох країнах. Система розділеної оплати застосовується тільки до операцій між підприємцями.

Він полягає в тому, що за придбаний товар або отриману послугу покупець перераховує на звичайний рахунок продавця тільки чисту суму, тоді як податковий еквівалент товарів і послуг перераховується на спеціальний рахунок ПДВ.

Як показують проведені нами дослідження, в кожній країні порядок сплати податку при здійсненні підприємницької діяльності відрізняється.

Місце оподаткування визначає кілька чинників:

- місце проживання;
- штаб-квартира компанії, тобто центральний офіс підприємства;
- тривалість перебування фізичної особи в даній країні.

Послуги, які надає компанія заснована в Польщі, підприємцю компанія якого зареєстрована за кордоном, оподатковуються в тій країні, в якій одержувач має зареєстрований бізнес.

Послуги, що надаються платником податку, заснованим в Польщі, фізичним особам, які не здійснюють господарську діяльність з-за кордону, оподатковуються в країні, де встановлено постачальник послуг - у даному випадку в Польщі.

Споживач - це фізична особа, яка купує товар для приватного користування у продавця, тоді як підприємець - це особа, яка купує товар для потреб свого бізнесу.

Підприємець може стати споживачем, купуючи товари для власного користування, а не для потреб своєї компанії. На споживачів і підприємців впливають різні положення, пов'язані з поданням скарг на товари.

Споживачі, які купують, більш захищені, ніж підприємці, оскільки на них поширюються положення Закону про права споживачів та деякі положення Цивільного кодексу.

Перш ніж підприємець починає співпрацювати з європейськими підрядниками, він повинен зареєструватися як платник податків ПДВ-ЄС. Така декларація складається в стандартній декларації з ПДВ. Після реєстрації платник податків починає використовувати ідентифікаційний номер NIP-EU. Якщо закупівля товарів або послуг здійснюється в країнах ЄС, ми називаємо це придбанням товарів або послуг всередині Співдружності.

Діють стандартні правила ПДВ в ЄС. Коли ми купуємо товари чи послуги в країнах за межами Європейського Союзу, ми говоримо про імпорт товарів або послуг в країні за межами ЄС.

ПДВ не нараховується при експорті в країні за межами ЄС. У такій ситуації податок на додану вартість сплачується в країні-імпортері, і необхідно надати доказ того, що товари були ввезені в країну, яка не є членом ЄС.

У разі імпорту товарів, ви можете оплатити ПДВ в декларації ПДВ-7 або в декларації про імпорт в формі ПДВ-ІМ.

Таким чином, слід відмітити, якщо Україна планує в недалекому майбутньому стати повноправним членом Європейської Співдружності, то уже на сьогодні ми повинні поступово приводити чинне українське законодавство, в тому числі із оподаткування, під вимоги країн ЄС.

У зв'язку з воєнною агресією з боку росії, для багатьох власників бізнесу стало актуальним питання диверсифікації ризиків господарської діяльності, одним із рішень якої є релокація. І перше ж питання кожного власника: «Що по податкам?»

На наше переконання, тут немає сенсу розділяти даний критерій по країнах, бо глобально він є тотожним. Як і в Україні, ви можете зареєструвати свою компанію у вже звичній для всіх організаційно правовій формі товариства з обмеженою відповідальністю (назви серед країн Європи відрізняються, проте сутність однакова) або фізичної особи - підприємця (в більшості країн Європи – «Self employed person»).

Для прикладу візьмемо Польщу, це варіант країни для релокації, який вже давно себе зарекомендував з позитивного боку та керівництво держави продовжує послідовну політику заохочення реєстрації бізнесу та здійснення господарської діяльності в країні.

В Польщі ми маємо можливість обрати форму оподаткування на кшталт нашого єдиного податку, тому далі і буде використане таке формулювання для зручності.

Узагальнивши офіційні дані ми отримаємо: єдиний податок - 19 % (9 % - у випадку дотримання ліміту прибутку в 2000000 євро); податок на виведений капітал/дивіденди - 19 %; податок на доходи фізичних осіб (ПДФО), тут діють прогресивні ставки податку: 17 % якщо сукупний оподатковуваний дохід до 18 000 євро; якщо дохід становить понад 18 000 євро то ставка податку встановлена в розмірі - 32 % -; ставка податку для самозайнятої особи становить 20 %..

Ми не стверджуємо, що є мейнстрім локацією для реєстрації бізнесу за кордоном (якщо ми не беремо до уваги ІТ галузь) але теж заслуговує на увагу з огляду на наявні цифри, проте варто розуміти, що Португалія є країною південної

Європи і знаходиться вже далі від її центру, як географічно, так і з погляду на інфраструктуру.

Податок на прибуток за спрощеною системою оподаткування становить 17 % (ліміт по прибутку становить лише 17 000 євро).

Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) в Португалії має велику градацію в залежності від розміру прибутку фізичної особи:

- 14.5 % - до 7 112 євро;
- 23 % - від 7 112 до 10 732 євро;
- 28,5 % - від 10 732 до 20 322 євро;
- 35 % - від 20 322 до 25 075 євро;
- 37 % - від 25 075 до 36 967 євро;
- 45 % - від 36 967 до 80 882 євро;
- 48 % - більш ніж 80 882 євро;

Соціальний податок - 23,75 %.

Щодо податків для організаційно - правової форми підприємництва, як самозайнята особа, то маємо наступні податки: податок на прибуток - 21 % (перші 25 000 євро оподатковуються за ставкою 17 %).

Хочеться звернути увагу, що в Португалії є окремий податковий режим для регіона Мадейра, де є суттєві пільги для ІТ галузі та digital nomad спеціалістів. Проте це виходить за рамки глобального аналізу, та є окремим питанням, яке ми розглядати не будемо.

На сьогодні за словами голови Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики Данила Гетманцева, Міністерство фінансів України спільно з Міжнародним Валютним Фондом розглядає польський варіант оподаткування, в тому числі і фізичних осіб-підприємців.

За його словами, єдиний податок в Україні перетворився з інструмента підтримки малого бізнесу, на систему законного ухилення від оподаткування великого і середнього бізнесу. За словами Гетманцева – «Ми досить часто чуємо від бізнесу та експертів пропозиції запровадити оподаткування, як в Європі. Вивчивши приклади декількох країни, ми взяли за зразок польську модель, яка є

для нас найбільш зрозумілою, та наближеною. На сьогодні розглядається можливість її імплементації в Україні».

Польська модель оподаткування малого бізнесу передбачає ліміт за операціями у 2,0 млн. євро (в Україні це близько 7,8 млн. гривень). Крім того, підприємства в сфері торгівлі оподатковуються податком 3 %, виробництво також оподатковується низьким податком, а підприємства сфери послуг платять від 12 % до 20 % від отриманого сукупного оподаткованого доходу.

На сьогодні в Україні головне питання, це відмежувати малий бізнес від середнього та великого. Це на сьогодні головна проблема єдиного податку і системи оподаткування малого бізнесу в цілому.

Всі виступають за належну підтримку малого бізнесу і створення для нього сприятливих умов, але ні в якому випадку не можна робити так, щоб великий та надвеликий бізнес штучно через відповідні схеми перетворювався на «малий».

На сьогоднішній час, не дивлячись на повномасштабну війну яка триває в Україні, малий та середній бізнес продовжує зростати, офіційно зареєстрованих та успішно працюють близько 2,05 млн. фізичних осіб-підприємців.

Таким чином, ці та інші наші пропозиції дозволять не лише удосконалити систему оподаткування України, а й привести його у відповідність до законодавства ЄС.

ВИСНОВКИ

У результаті проведених досліджень при підготовці та написанні кваліфікаційної роботи, нами були зроблені наступні висновки:

1. На основі аналізу чинних національних і міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та підходів науковців ми дійшли висновку, що дебіторська заборгованість за розрахунками з покупцями і замовниками, за своєю економічною сутністю, є сумою заборгованостей дебіторів підприємству на певну дату, що виникає внаслідок надання коштів, продажу інших активів, робіт, послуг безпосередньо боржникові та не є фінансовим активом, призначеним для продажу.

2. Система законодавчих і нормативних актів, згідно з якими суб'єкт господарювання здійснює свою фінансово-господарську діяльність і забезпечує ведення обліку та складання фінансової публічної звітності, це не що інше, як правове регулювання бухгалтерського обліку. Звичайно всі нормативні акти мають певну ієрархічну підпорядкованість. Зокрема в кваліфікаційній роботі розкрито зміст нормативно-правових актів, які регулюють організацію бухгалтерського обліку як на державному рівні, так і на рівні підприємства.

Правовим актом, яким регулюються відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема у ньому визначено чіткий перелік податків та зборів, порядок їх адміністрування, платники податків та зборів, їх права і обов'язки, а також відповідальність за порушення податкового законодавства закріплено в Податковому Кодексі України. На сьогодні це єдиний правовий документ загальнодержавного рівня яким врегулюванні всі питання, що стосуються податкових взаємовідносин.

3. Правильність та своєчасність розрахункових операцій є одним із важливих показників, які характеризують фінансовий стан підприємства, а це має велике значення для організації обліку любого підприємства. Облік розрахунків з покупцями та постачальниками є пріоритетною ділянкою бухгалтерського обліку,

тому що основна частина доходів та грошових надходжень підприємств формується саме на цьому етапі. Тому розроблена нами концепція бухгалтерського обліку розрахункових операцій, це і є спосіб пізнання, розуміння та трактування певних явищ, поглядів та процесів.

4. При виконанні кваліфікаційної роботи об'єктом дослідження було обране товариство з обмеженою відповідальністю «СІМ - ТЕЛЕКОМ», офіційна адреса розміщення центрального офісу: м. Суми, проспект Курський, будинок 18а.

Основними видами економічної діяльності товариства, які зафіксовані офіційно є діяльність у сфері проводового електрозв'язку.

Товариство нарощує свої виробничі потужності, при чому на сьогодні війна наробила багато лиха, тому роботи для підприємства достатньо, замовлень дуже багато. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) зріс майже у 2 рази проти 2019 року, в свою чергу собівартість реалізовано продукції (товарів, робіт, послуг), також має тенденцію до росту, але більш низчими темпами.

Якщо говорити про рентабельність діяльності підприємства в цілому та рентабельності продукції, то вони зростають пропорційно. У звітному 2022 році рентабельність діяльності становив 21,46 %, а рентабельність продукції – 12,46%.

Таким чином, можна зробити загальний висновок, що ТОВ «СІМ – ТЕЛЕКОМ» має позитивну ділову активність на ринку послуг в регіоні, не дивлячись на відносне зниження показників, але цьому є пояснення.

5. Товариство з обмеженою відповідальністю «Сім -Телеком» для організації і ведення бухгалтерського обліку в цілому, в тому числі розрахунків з покупцями і замовниками використовує бухгалтерський програмний продукт «BAS Бухгалтерія КОРП».

«BAS Бухгалтерія КОРП» – це професійний інструмент бухгалтера для ведення бухгалтерського і податкового обліку, підготовки та реєстрації податкових документів, а також підготовки та здачі обов'язкової регламентованої звітності.

6. Узагальнюючи зазначене в роботі, систему управління дебіторською заборгованістю правомірно визначити як складову частину загального управління

оборотними активами й маркетингової політики підприємства, що спрямована на розширення обсягу реалізації продукції та полягає в оптимізації загального розміру цієї заборгованості та забезпеченні своєчасної її оплати. На основі систематизації поглядів вітчизняних вчених можна визначити основні складові формування системи управління дебіторською заборгованістю.

7. Товариство з обмеженою відповідальністю «СІМ - ТЕЛЕКОМ» для подання звітності до контролюючих органів та обміну юридично значущими первинними документами між контрагентами в електронному вигляді використовує поширене українське програмне забезпечення «М.Е.Дос».

Модуль «Звітність» системи «М.Е.Дос» призначено для того, щоб подавати звітність в електронному вигляді до контролюючих органів. Основними завданнями модуля є заощадження часу та спрощення роботи облікових працівників.

8. Питання організаційних аспектів оподаткування на підприємстві і їх законодавчо-нормативне забезпечення в умовах війни та цифровізації є актуальним.

Вважаємо, що зміни в оподаткуванні через введення в Україні воєнного стану загалом підтримають бізнес в економічному плані та допоможуть вистояти випробування під назвою війна.

9. Вивчивши внутрішні нормативні документи ТОВ «Сім-Телеком», фінансову та податкову звітність товариства за досліджуваний період, можна з впевненістю констатувати, що на сьогодні підприємство знаходиться на загальній системі оподаткування.

Як ми відмічали в роботі, сутність загальної системи оподаткування, заключається в наступному, це умови роботи для підприємців та організацій, які не мають права або їм не вигідно переходити на застосування спрощеного режиму оподаткування. На загальній системі оподаткування не потрібно відповідати якимось обмеженням за видами діяльності, кількістю співробітників або розмірами доходів.

На відміну від спрощеної системи, загальна система оподаткування відрізняється тим, що сплата податків відбувається від прибутку, а не від отриманого сукупного доходу підприємця. Якщо прибутку немає або він негативний, то податки не сплачуються.

10. З початку повномасштабного вторгнення російських військ Верховна Рада ухвалила пакет законів, спрямованих на дерегуляцію і зниження рівня оподаткування в період воєнного стану, а податкова служба призупинила майже всі перевірки підприємств та підприємців. Натомість банківський сектор миттєво зреагував на потенційні загрози для економіки введенням ряду жорстких обмежень, в тому числі на валютному ринку. Для стримування відтоку валюти з України введено поняття критичного імпорту.

Таким чином, слід відмітити, якщо Україна планує в недалекому майбутньому стати повноправним членом Європейської Співдружності, то уже на сьогодні ми повинні поступово приводити чинне українське законодавство, в тому числі із оподаткування, під вимоги країн ЄС.

Всі виступають за належну підтримку малого бізнесу і створення для нього сприятливих умов, але ні в якому випадку не можна робити так, щоб великий та надвеликий бізнес штучно через відповідні схеми перетворювався на «малий».

На сьогоднішній час, не дивлячись на повномасштабну війну яка триває в Україні, малий та середній бізнес продовжує зростати, офіційно зареєстрованих та успішно працюють близько 2,05 млн. фізичних осіб-підприємців.

На наше переконання, ці та інші наші пропозиції дозволять не лише удосконалити систему оподаткування України, а й привести його у відповідність до законодавства ЄС.

Таким чином, завдання які були сформовані у вступі кваліфікаційної роботи виконані, мета роботи досягнута.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бернажір І.А., Бернажір А.Л., Ящук Т.А. Економічна сутність зобов'язань і розрахунків підприємства. *Класичний приватний університет. Приазовський економічний вісник*. 2020. Випуск 2 (19). С. 2404-244. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2020/2_19_ukr/42.pdf (дата звернення 15.07.2023)
2. Безручук С. Л., Грабчук І. Л. Основні концепції впливу цифровізації на якість бухгалтерського обліку. *Облік і оподаткування*. 2021. №4 (98). С. 69–74.
3. Вертіль Д., Гордієнко М. Концепція обліку розрахункових операцій на підприємстві. / *II Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція студентів, аспірантів та молодих вчених пам'яті видатного українського вченого-економіста Сергія Юрія «Розвиток фінансів, аудиту, бухгалтерського обліку та оподаткування: реалії часу»*. (м. Кам'янець-Подільський. 01 лютого 2023 р.). Кам'янець-Подільський: НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут». 2023. С. 39-41.
4. Вертіль Д. Облік розрахунків з покупцями та замовниками: історичний екскурс. / *Стратегічні пріоритети розвитку бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в умовах глобалізації: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Суми, 16 листопада 2023 р.) / за ред. проф. Назаренка О.В. Суми: СНАУ, 2023. С. 302-305.
5. Господарський Кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року №436-IV (у редакції Закону №2479-IX від 19 серпня 2022 року)./Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення 24.09.2023)
6. Гевчук А.В. Еволюція та концепція обліку розрахунків на підприємстві. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2018. Випуск 19. Частина 1. С. 69-74. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/24189/1/> (дата звернення 24.06.2023)

7. Глушко А. Д. Управління дебіторською заборгованістю в системі забезпечення ефективної діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2018. № 7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6464> (дата звернення 08.12.2023)

8. Електронна бухгалтерія: підручник для здобувачів вищої освіти /В.Я. Плаксієнко, І.М. Назаренко, К.С. Жадько, С.А. Гаркуша /За заг. редакцією В.Я. Плаксієнка. – Київ: «Центр учбової літератури». 2021. 298 с.

9. Інструкція про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг: постанова Правління Національного банку України від 29 липня 2022 року №163. /Національний Банк України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0163500-22#Text> (дата звернення 09.07.2023)

10. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 року №291 (у редакції наказу №0779-22 від 29.07.2022 р.). /Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення 24.10. 2023)

11. Кудлаєва Н.В., Фльора А.П. Економічний зміст та класифікація зобов'язань в господарських процесах суб'єкта господарювання. *Науковий журнал «Молодий вчений»*. «*Young Scientist*». 2018. №10(62)., жовтень. С. 830-834. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/10/191.pdf> (дата звернення 19.08.2023)

12. Колумбет О., Давидюк Н., Блінцова Н. Зобов'язання та розрахунки як економіко-правова категорія та об'єкт бухгалтерського спостереження. *Збірник наукових праць ДУІТ. Серія «Економіка і управління»*. 2019. Випуск 46. С. 44-60. URL: <https://em.duit.in.ua/index.php/home/article/view/8/94> (дата звернення 11.07.2023)

13. Легенчук С.Ф., Грицишен Д.О. Розвиток бухгалтерського обліку в умовах проведення воєнних дій: історичний аналіз. *Вісник ЖДТУ*. 2019. №2(88). С. 121-127.

14. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства: наказ Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 року №635 (у редакції наказу №0006201-20 від 14.01.2020 року). /Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text> (дата звернення 23.07.2023)

15. Нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку в підприємницькій сфері: Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja1> (дата звернення 30.07.2023)

16. Про інформацію: Закон України від 02 жовтня 1992 року №2657-XII (у редакції Закону №3005-IX від 21 березня 2023 року).// Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення 16.01.2023)

17. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 року №996-XIV (у редакції Закону №2435-IX від 10 серпня 2022 року). /Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 27.06.2023)

18. Податковий Кодекс України: Закон України від 02 грудня 2010 року №2755-VI (у редакції Законів №3303-IX, 3325-IX від 03.09.2023 року). /Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 16.08. 2023).

19. Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану: постанова Правління Національного Банку України від 24 лютого 2022 року №18. /Національний банк України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0018500-22#Text> (дата звернення 15.11. 2023).

20. Про результати суцільної інвентаризації дебіторської та кредиторської заборгованості і заходи щодо її скорочення: постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 1999 року №750 (у редакції постанови №1111-2000-п від 12.07.2000 року). /Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/750-99-%D0%BF#Text> (дата звернення 17.06.2023)

21. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: наказ Міністерства фінансів України від 24 травня 1995 року №88 (у

редакції наказу №0323-23 від 09.03.2023 року). /Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення 08.07.2023).

22. Про затвердження форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємств: наказ Міністерства Фінансів України від 20.10.2015 року №897.(у редакції наказу №101 від 20.02.2023 року). /Міністерство Фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1415-15#Text> (дата звернення 12.10.2023)

23. Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аналізу, аудиту, звітності і оподаткування в умовах євроінтеграції: монографія. / за ред. д.е.н., проф. Г.М. Колісник. *Ужгород. Видавництво УжНУ «Говерла»*. 2021. 274 с.

24. Сурніна К.С. Розрахунки в системі бухгалтерського обліку: історичний аспект. / К.С. Сурніна. URL: http://docs.google.com/viewer?a=w8rg:zsoplyidpgoi:www.nbuv.gov.ua.ua/Azticles/kultnar/knp200014/knp14_9.dos (дата звернення 19.01.2023)

25. Сливка, Я. В., Щербан, М. Д., & Кондратюк, М. Ф. (2023). Бухгалтерський облік розрахунків з покупцями та замовниками: історичний екскурс. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*, (7). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-7-09-06> (дата звернення 21.09.2023)

26. Цивільний Кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року №435-IV (у редакції Закону №2518-IX від 10 жовтня 2022 року)./Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення 21.09.2023)

27. Щодо погодження облікової політики підприємств: наказ Міністерства промислової політики України від 09 грудня 2013 року №81. /Міністерство промислової політики України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0081809-13#Text> (дата звернення 22.09.2023)

28. International Accounting Standard 37 Provisions, Contingent Liabilities and Contingent Assets URL: http://ec.europa.eu/internal_market/accounting/docs/consolidated/ias37_en.pdf (дата звернення 25.10.2023)

29. IFRS: International Financial Reporting Standards. Issue Brief 29 October 2019. URL: <https://rpc.cfainstitute.org/en/policy/positions/international-finance-reporting-stds> (дата звернення 19.11.2023)

30. Zharnikova, V. (2018). Accounting for settlements with buyers: systematization of views and research perspectives. European Scientific Journal of Economic and Financial Innovations, (2), 48-63. <https://doi.org/10.32750/2018-0206> (дата звернення 10.12 2022)

31. Dovhopol L. (2022) Yak vesty bukhhaltenskyi oblik v umovakh viiny: porady vid bukhhaltenskoi kompanii «Olimp» [How to keep accounting records in war conditions: advice from the accounting company «Olymp»]. Available at: <https://business.diia.gov.ua/cases/finansi/ak-vesti-buhgalterskij-oblik-v-umovah-vijni-poradi-vid-buhgalterskoi-kompanii-olimp> (дата звернення 27.11.2022).

ДОДАТКИ